

JAARVERSLAG 2011

Inhoudstafel	1
1. Inleiding	3
1.1. Ontstaansgeschiedenis	3
1.2. Doelstellingen	3
1.3. Visie op agressie en strafuitvoering	4
2. Aanbod	6
2.1. De penitentiaire groepstraining Creatief met agressie	7
2.1.1. Aanmeldingen, intake –en instapgesprekken	8
2.1.2. Individuele gesprekken	8
2.1.3. De groepssessies	8
2.1.4. Evaluatiegesprekken met deelnemers	9
2.1.5. Sessies met externen: Blik op agressie	10
2.1.6. Samenwerking	11
2.1.7. Evaluatie	12
2.1.8. Uitspraken van betrokkenen	13
2.2. Individueel aanbod voor gedetineerden en ex-gedetineerden	15
2.2.1. Gedetineerden	16
2.2.1.1. Cijfergegevens	16
2.2.1.2. Intakes gedetineerden	17
2.2.2. Ex-gedetineerden	18
2.2.2.1. Cijfergegevens	18
2.2.2.2. Intakes ex-gedetineerden	19
2.2.3. Feiten	19
2.2.4. Begeleidingen	20
2.2.5. Gesprekken met mensen uit de sociale context van de cliënten	21
2.2.6. Samenwerking	22
2.2.7. Evaluatie	22

2.2.8. Uitspraken van cliënten	23
2.3. Groepswerking buiten de gevangenis	23
3. Sensibilisering	25
3.1. Website: www.vzwtouché.be	25
3.2. Open Monumentendag	25
3.3. Partner in de gevangenactie Bond Zonder Naam	25
3.4. Bekendmakingsacties per project	25
3.5. Nawerking van de Prijs voor Mensenrechten 2010	25
3.6. Andere sensibiliseringsacties	26
4. Interne werking en organisatie	26
5. Samenwerking	26
6. Hoe overleeft vzw touché?	27
7. De toekomst van vzw touché	28
8. De mensen achter vzw touché	29
Bijlagen	
Reactie van vzw touché op het drama in Luik	31
Uitspraken van cliënten van vzw touché	32

1. Inleiding

In september 2008 startte vzw touché met twee pilootprojecten: Creatief met agressie, een groepstraining in de gevangenis van Oudenaarde en Verder met agressie, een ambulante individuele agressiebegeleiding in Gent.

2009 was het jaar waarin de fundamenteën van deze twee werkingen werden verstevigd, zowel wat betreft de doelgroep als wat betreft externe samenwerkingsverbanden.

2010 werd een heel ander verhaal. Het werd een jaar van actie en van groei, van erkenning en waardering met als constante de zoektocht naar middelen om dit waar te maken. Een jaar dat werd afgesloten met de toekenning van de Prijs voor de Mensenrechten 2010.

Het zoeken naar middelen is nog niet gestopt en zette een stempel op 2011. Een jaar waarin de riem soms heel erg aangespannen was... Onze werking is - jammer genoeg, want er is een ontzettend grote nood - nog steeds uniek, en intussen moeten we noodgedwongen met wachtlijsten werken, zowel voor ons aanbod binnen als buiten de gevangenis. Het zoeken naar creatieve oplossingen werd dan ook sterk gestimuleerd terwijl we inhoudelijk grondig verder werkten.

1.1. Ontstaansgeschiedenis

Vzw touché ontstond in 2007 op initiatief van een aantal hulpverleners uit het forensisch welzijnswerk. De reden hiervoor was de keuze om iets constructiefs te doen met een gezamenlijke frustratie. In ons werk botsten wij namelijk geregeld op mensen die aangaven een probleem te hebben rond agressie en hier bovendien hulp voor vroegen. Ook vanuit justitie, waaronder de voormalige VI-commissies, werd aan hulpverleners de vraag gesteld om rond agressie te werken met hun cliënteel. Als hulpverleners konden wij hier wel een antwoord op formuleren, alleen mocht dat niet binnen de bestaande kaders en bleken de organisaties waar wij voor werkten niet bereid of in staat om hun kaders aan te passen om dit wel mogelijk te maken.

Uiteindelijk besloten wij het zelf te proberen. Na een reflectieperiode over wat en hoe voerden we in de zomer van 2007 een eerste experiment uit in de gevangenis van Oudenaarde. Hierdoor konden we een aantal methodieken en technieken op hun werkzaamheid toetsen. Daarnaast deden we een uitgebreide bevraging bij gedetineerden en gevangenispersoneel. Op basis daarvan werkten we een aanbod uit dat sinds september 2008 loopt, en sindsdien voortdurend in beweging is.

Hier begon ook onze zoektocht naar middelen om dit aanbod mogelijk te maken, en dat bleek een helletocht te zijn. Weinigen voelden zich geroepen om in gedetineerden of agressie te investeren, of om buiten de bestaande instituten te denken. Alleen de provincie Oost-Vlaanderen, de stad Gent en het Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen vonden we bereid om als overheidsinstelling onze start mee mogelijk te maken. Dankzij die ondersteuning, én de bijdrage van een aantal moedige stichtingen en sponsors draait onze werking intussen iets meer dan 3 jaar.

1.2. Doelstellingen

Vzw touché vertrekt vanuit een positieve benadering van agressie, een kracht die ons vooruit stuwt in het leven en die we op een positieve manier kunnen aanwenden. De organisatie richt zich tot gedetineerden en ex-gedetineerden en wil een transmurale agressiebegeleiding mogelijk maken. De doelstellingen van vzw touché zijn de volgende:

- We willen de kans op agressie-incidenten verminderen en de kans op positieve uitingen van agressie vergroten.
- We willen op een herstelgerichte manier werken met mensen rond grensoverschrijdend gedrag.
- We willen de maatschappelijke reïntegratie van (ex-) gedetineerden bevorderen.
- We willen (ex-) gedetineerden meer ontwikkelingskansen bieden en zo hun levenskwaliteit als autonome individuen en in relatie met anderen verhogen
- We willen streven naar en meewerken aan een meer humane cultuur en een leefbaarder klimaat binnen de gevangenis en een meer actieve, zinvolle en humane invulling van de strafuitvoering

1.3. Visie op agressie en strafuitvoering

Strafuitvoering: een probleemverhaal

Ons huidig strafuitvoeringssysteem vertoont veel hiaten en problemen, en komt steeds minder geloofwaardig over. Criminologisch, psychologisch en sociaal onderzoek toont aan dat een louter repressieve reactie op ongepast gedrag niet werkt, en in tegendeel net probleemversterkend werkt. En toch wordt ons strafuitvoeringssysteem, dat voornamelijk uit bestraffing bestaat, nauwelijks aangepast. Op een aantal vlakken vullen we het zelfs nog repressiever in, ook al leidt dat duidelijk niet tot het gewenste doel.

Binnen een juridisch parcours gaat er enerzijds ontzettend veel tijd verloren en worden middelen anderzijds vaak nutteloos ingezet. Er wordt heil gezocht in meer beveiliging, meer cellen, meer en langere straffen, ... Decennialang investeren we in meer opsluiting, en al decennialang merken we dat het niet werkt en het er zeker niet voor zorgt dat onze samenleving veiliger wordt.

Een gevangenis is dé forensische context bij uitstek waarin alle ingrediënten aanwezig zijn om nog meer problemen te genereren. Gevangenisssystemen creëren macht en onmacht, afhankelijkheid, beperkte sociale contacten, traumatiserende factoren die overlevingsmechanismen oproepen, onzekerheid over de toekomst, ... Een detentie berooft mensen niet alleen van hun vrijheid, maar ontnemt hen ook op verschillende manieren hun keuzevrijheid en zorgt vaak voor detentieschade bovenop de vrijheidsberoving. Bij agressie-incidenten in gevangenissen wordt er vaak heel repressief opgetreden (met tuchtmaatregelen, isolatiecellen, verwijderingen, ...), waardoor de agressiecultuur net nog versterkt wordt doordat er een escalerend patroon van agressieve reacties ontstaat. Constructief gedrag daarentegen wordt vaak niet beloond of bekrachtigd.

Net in zo'n context wordt heel veel van gedetineerden verwacht: ze moeten zich constructief opstellen, verantwoordelijkheid opnemen, „betere“ mensen worden, op een gezonde en respectvolle manier met anderen leren omgaan, een zinvolle en constructieve reïntegratie in de maatschappij voorbereiden, aantonen dat ze rustig, gecontroleerd, doordacht en verstandig kunnen reageren, op een herstelgerichte manier met conflicten leren omgaan en een constructief toekomstplan uitwerken en voorleggen.

Vzw touché: een verhaal van oplossingen

Het klinkt als vloeken in de kerk, maar binnen deze context kiest vzw touché voor een positieve, constructieve, creatieve, hoopvolle en toekomst- en oplossingsgerichte aanpak.

Een detentie kan volgens ons beter beschouwd en ingevuld worden als een „zoektijd naar constructieve oplossingen“ voor alle betrokkenen. Een constructieve stap zetten binnen een detentie vergt meer inspanning dan in een vrije context, en heeft net daardoor misschien zelfs meer kans om een „constructieve escalatie“ in te leiden (cfr. cognitieve dissonantietheorie).

Onze aanpak bestaat in de eerste plaats uit de keuze om met mensen te werken - en niet met problemen of diagnoses, niet met criminelen of crimineel gedrag, ... - en te vertrekken vanuit de vraag wat die mensen willen en nodig hebben om goed te functioneren en zich goed te voelen. Ward, Mann & Gannon (2007), experts op het gebied van forensische behandelingen formuleerden het zo: “We have been so busy thinking about how to get rid of crimes that we have overlooked a rather basic truth: offenders want better lives not simply the promise of less harmful ones.” Daarom gaan we met onze cliënten altijd op zoek naar wat ze zouden willen bereiken naast of zelfs in plaats van het vermijden van herval. Mensen zijn niet in te delen in verschillende categorieën of soorten mensen, laat staan dat één mens op te splitsen zou zijn in verschillende losstaande onderdelen. Inherent aan mensen is ook dat we voortdurend in beweging en dus ook aan het veranderen zijn. In de mate van het mogelijke zoeken we daarom steeds een gepaste methodiek voor elke cliënt, in plaats van de cliënt in vaststaande modules te doen passen. Omwille van diezelfde reden kiezen we er ook voor om het verloop van het traject dat we afleggen met mensen, en dus ook het begin- en eindpunt van een begeleiding, te laten afhangen van de vraag of begeleiding op dit moment nuttig kan zijn, en niet van het kader of de situatie waarin mensen zich bevinden. Eens een begeleiding werd opgestart, voorzien wij de mogelijkheid om mensen te kunnen blijven volgen, of ze nu gedetineerd of vrij zijn, recht hebben op

uitgangsvergunningen of die net weer verliezen, of een VI nu goed loopt of net weer ingetrokken wordt, of gesprekken nu binnen of buiten de muren moeten plaatsvinden.

Ook wanneer een traject tijdelijk onderbroken wordt, blijven we beschikbaar voor mensen (bv. door minstens om de twee weken aanwezig te zijn in de gevangenis). In de begeleiding wordt er telkens een evenwicht gezocht tussen toekomstgericht werken naar een leven buiten de gevangenis (en dus rond verandering) enerzijds en aanvaarden van en omgaan met de beperking van de detentie of de voorwaardelijke vrijheid anderzijds. Crisismomenten worden aangegrepen als kansen om de hulpverleningsrelatie te versterken en de resources van mensen aan te spreken.

Zorg en straf hand in hand.

Naar analogie met onze kijk op agressie, hanteren we eveneens een constructieve en oplossingsgerichte visie op resocialisatie, waarin een gezamenlijke aanpak door hulpverlening en justitie centraal staat. Op het eerste zicht staan die twee lijnrecht tegenover elkaar en lijken ze ook tegenstrijdige doelstellingen te hebben. In ons land zijn bestraffing en zorg ook twee verschillende en volledig opgesplitste bevoegdheden. Daardoor gaat er veel tijd verloren. Kort na het plegen van feiten is men vaak vragende partij voor hulpverlening (o.m. omdat hij/zij zelf geschrokken is van wat hij/zij gedaan heeft), en dan heeft een behandeling dus ook een grotere kans op slagen, terwijl men dan vaak alleen maar een deskundige te spreken krijgt. Een cliënt bijstaan in crisismomenten (zoals een opsluiting in de gevangenis, een veroordeling, ...) kan de therapeutische relatie enorm versterken, en zo de mogelijkheden voor een behandeling sterk verhogen.

Net op die momenten staan mensen er echter vaak alleen voor, of worden ze bijgestaan door mensen die hen alleen op dat moment mogen bijstaan. Een detentieperiode is voor velen een tijd van alleen maar wachten en overleven, terwijl hier net veel mogelijkheden liggen voor therapie. Gedetineerden kunnen jaren in de gevangenis doorbrengen zonder ooit één begeleider te spreken, tenzij ze er zelf naar op zoek gaan en per uitzondering iets van hulpverlening vinden. Maar er gaat niet alleen veel tijd verloren die zinvol besteed kan worden aan hulpverlening, ook omgekeerd lopen juridische processen vaak vertraging op doordat er gewacht wordt op deskundigenverslagen, de conclusie van een – vaak heel uitgebreide – intakeprocedure, de resultaten van psychologische testen, ...

Wanneer men verder kijkt dan bevoegdheden of activiteiten, blijkt echter dat zowel zorg als straf en controle hetzelfde nastreven. Werken aan meer veiligheid in de brede betekenis van het woord en voor alle betrokkenen (onze cliënten, hun omgeving, de samenleving, het gevangenispersoneel, ...) is een gezamenlijk doel van alle partners in een forensische context. Sterker nog, beide partners zijn nodig om tot echte veiligheid te kunnen komen. Alleen oog hebben voor beveiliging, risico's inperken en controle ontmenselijkt; alleen begrip hebben zorgt voor onveiligheid. Werken aan veiligheid is alleen mogelijk wanneer men duurzaam investeert in mensen (en niet alleen in sleutels, veiligheidsnetten, camera's, ...). Een combinatie van begrenzing en zorg biedt het meeste kans op positieve resultaten in alle opzichten: minder herval, geslaagde reïntegratie, minder lange detenties, minder slachtoffers, minder druk op de omgeving van gedetineerden, meer kans op duurzame tewerkstelling, ... Zowel economisch als maatschappelijk gezien biedt een intense samenwerking tussen justitie en hulpverlening, tussen zorg en straf de meeste kansen. Een complementaire samenwerking tussen de sterktes van beide gebieden is dan ook na te streven.

Conclusie

De werking van vzw touché toont dat oplossingsgericht en constructief werken binnen de huidige gevangenissen mogelijk is en bovendien vruchten afwerpt.

De werkzame ingrediënten, die tegelijk de randvoorwaarden vormen om te kunnen slagen, zijn volgens ons: werken op mensenmaat, daadkracht en actie, keuzevrijheid, hoop, een niet-gefragmenteerd aanbod en samenwerking. Het slechte nieuws is dat knip- en plakwerk niet zal volstaan om deze werking uit te breiden of te generaliseren, en dat er politieke en andere moed nodig is om hiervoor te kiezen. Het goede nieuws is dat deze aanpak werkt.

2. Aanbod

Het aanbod van vzw touché richt zich tot gedetineerden en ex-gedetineerden en wil een transmurale agressiebegeleiding mogelijk maken. Kernelementen van dit aanbod zijn:

- continuïteit van detentie naar reïntegratie
- een meervoudige en integrale aanpak op maat van de cliënt:
  - psychosociale begeleiding, psychotherapie, training, ondersteuning
  - op verschillende levensgebieden van de cliënt
  - zowel individueel als in groep
  - met de cliënt én de belangrijke betrokkenen uit zijn context
  - een actieve benadering van de cliënt
- een constructieve visie op agressie
- in samenwerking met andere actoren binnen de forensische en de reguliere hulpverlening

Het belang van continuïteit en transmuraal werken

Continuïteit en transmuraliteit in de begeleiding kan het proces van de reïntegratie versnellen en verhoogt de kans op een succesvolle reïntegratie.

Een reclasseringsproces vanuit detentie verloopt zelden rechtlijnig, maar met tussenfasen of met stappen terug. Vzw touché vindt het belangrijk om zowel binnen als buiten de gevangenis actief te zijn. Op die manier kunnen we een aanbod doen dat gecontinueerd wordt van binnen naar buiten de gevangenis en indien nodig ook omgekeerd (bv. wanneer een VI terug ingetrokken wordt). Dit resulteert in een doorlopende begeleiding rond agressie tijdens detentie, na de gevangenis én bij de overgang tussen deze periodes. De reclassering, die voor gedetineerden vaak een stresserende en cruciale periode is, kan zo mee voorbereid, ondersteund en begeleid worden door eenzelfde dienst.

Meerdere argumenten duiden op het belang van deze continuïteit:

- De cliënt wordt reeds begeleid tijdens zijn/haar detentie en moet dus niet op zoek naar een andere dienst voor een agressiebegeleiding na de detentie;
- De gedetineerde kan reeds tijdens de detentieperiode aan de slag met zijn/haar agressieproblematiek, op zoek gaan naar eigen resources en nieuwe oplossingsvaardigheden aanleren; hierdoor wordt er niet alleen tijd gewonnen, maar kan het leerproces in fasen opgebouwd worden;
- Overgangperiodes die het systeem van de persoon in de war brengen en de verworven competenties op de proef stellen, kunnen ondersteund worden;
- Continuïteit maakt een begeleiding op maat van de cliënt op dat moment en in die situatie mogelijk;
- De begeleiders hebben kennis van en voeling met het gevangeniswezen én met de moeilijkheden die eigen zijn aan een reclasseringsproces;

Ook bij herval en/of een eventuele heropsluiting bestaat de mogelijkheid om de begeleiding verder te zetten en zelfs te hanteren als kantelmoment.

De praktijk

Vzw touché voorziet in transmurale agressiebegeleidingen voor gedetineerden en ex-gedetineerden in Oost-Vlaanderen. Op dit moment bestaat het aanbod uit verschillende modules, die in combinatie de kloof tussen detentie en reïntegratie overbruggen:

- Tweewekelijkse groepstraining in de gevangenis van Oudenaarde onder de naam: Creatief met agressie.

- Individuele begeleiding voor gedetineerden: op dit moment enkel buiten de gevangenis voor gedetineerden die kunnen beschikken over uitgangsvergunningen, en binnen de gevangenis voor mensen met wie al een begeleiding liep en die terug opgesloten werden
- Individuele, ambulante begeleiding voor ex-gedetineerden in het kader van VI, VLV, ET of beperkte detentie.

Op die manier kunnen mensen uit het penitentiair aanbod overstappen naar een postpenitentiare begeleiding. Concreet betekent dit dat een gedetineerde eerst de groepstraining kan volgen in de gevangenis; wanneer hij in aanmerking komt voor uitgangsvergunningen op intakegesprek kan komen buiten; en vervolgens een individuele begeleiding kan starten. Wanneer een gedetineerde wordt vrijgelaten, kan hij het lopende traject verder zetten. Op deze manier kunnen we extra ondersteuning bieden op het moment dat iemand op veel levensgebieden een nieuwe start moet maken. Omgekeerd, wanneer iemand postpenitentiair begeleid wordt en terug in de gevangenis belandt, zullen we de begeleiding penitentiair verder zetten. Dit zijn vaak crisismomenten, een verder zetting van de begeleiding kan hier zeer nuttig blijken (zie 2.3.).

2.1. De penitentiare groepstraining Creatief met agressie.

In september 2008 werd het penitentiair project Creatief met agressie opgestart. Hierbij kunnen gedetineerden in de penitentiare inrichting van Oudenaarde zich vrijwillig inschrijven voor een groepstraining rond agressiebeheersing. De praktijk van het penitentiare pilotproject Creatief met agressie bestaat uit een tweewekelijkse groepstraining van 10 sessies. Deelnemers van de training Creatief met agressie doorlopen het volgende traject:

- Via een inschrijvingsformulier, via de PSD of JWW geeft de gedetineerde te kennen interesse te hebben voor deelname aan onze training.
- Vervolgens nodigt een begeleider van vzw touché hem uit voor een intakegesprek.
- Wanneer zowel voor de gedetineerde als de begeleider van vzw touché een deelname wenselijk lijkt, kan hij bij het eerstvolgende instapmoment starten met de training.
- Na 5 sessies wordt elke deelnemer individueel gezien voor een tussentijdse evaluatie.
- Na 10 sessies wordt elke deelnemer individueel gezien voor een eindevaluatie.

De keuze om met een halfopen groep te werken is gestoeld op de ervaring dat uitval een gegeven is wanneer men met een groep werkt in de gevangenis. Op deze manier willen we enerzijds de uitval opvangen en anderzijds regelmatig de mogelijkheid tot aansluiten voorzien. Daarnaast biedt deze manier van werken de mogelijkheid om de deelname af te stemmen op de individuele noden van elke deelnemer (door keuzemogelijkheden te bieden in het moment van deelname, door de mogelijkheid te bieden om verschillende reeksen te volgen, ...). Bij elk instapmoment wordt er een groepsovereenkomst opgemaakt en ondertekend en worden de individuele leerdoelen geformuleerd. Afwezigheid tijdens een instapmoment betekent dat men niet tot de groep kan aansluiten (tabel 4). Men wordt dan opnieuw uitgenodigd op het volgende instapmoment.

De begeleiding van de groep gebeurt door 4 medewerkers van vzw touché. Zij begeleiden de groep steeds in duo volgens een roulerend systeem. Telkens één begeleider van het duo gaat mee naar de volgende sessie.

Hieronder geven we twee tabellen weer met cijfergegevens betreffende 2011. Tabel 1 geeft het aantal deelnemers aan de verschillende activiteiten van vzw touché weer. In tabel 2 vindt men het aantal contacten van de begeleiders van vzw touché met gedetineerden in de gevangenis van Oudenaarde.

TABEL 1: cijfergegevens 2011 'Creatief met agressie'

	aantal gesprekken	aantal personen
Inschrijvingen	34	34
Intakegesprekken	32	32
Instapgesprekken	16	16
Individuele gesprekken	54	23

Groepsessies	25	32
Tussentijdse evaluatiegesprekken	18	18
Eindevaluaties	13	10
Driehoeksgesprek met PSD	1	1
Ondersteuning bemiddeling Suggnomè	2	1

TABEL 2: aantal contacten met gedetineerden in de strafinrichting Oudenaarde in 2011

Activiteit	Aantal
Contacten in groep	165
Individuele contacten	130

2.1.1. Aanmeldingen, intake- en instapgesprekken

Aanmeldingen voor deelname aan de training Creatief met Agressie bereiken ons via onze contactpersoon bij de PSD. Zij verzamelt de inschrijvingen die binnenkomen via JWW, PSD of rapportbriefjes en stuurt die naar ons door. Deze mensen ontvangen dan via haar een brief van vzw touché waarin hen de datum van het intakegesprek wordt meegedeeld.

In 2011 werden 34 mensen aangemeld, 32 onder hen hadden ook een intakegesprek. Bij 2 mensen kwam het nooit tot een intakegesprek omdat zij op transfer waren voor het gesprek kon plaatsvinden.

Tijdens het intakegesprek overlopen we de verwachtingen van de kandidaat deelnemer, de problemen die hij kent met agressie, de veranderingen die hij hierin teweeg zou willen brengen, eerdere pogingen om hier iets in te bewegen, zijn detentiesituatie... Daarnaast geven we informatie over het aanbod 'Creatief met agressie', onze manier van werken, ... We bespreken de voor- en nadelen van het werken in een groep en bekijken wanneer hij kan instappen.

Van de 32 personen die werden gezien namen er in 2011 17 deel aan de groepsessies. De redenen waardoor er 15 mensen (nog) niet deelnamen zijn verschillend: 3 staan op de wachtlijst omdat de groep vol zat, 5 van hen werden getransfereerd naar een andere gevangenis, 3 onder hen zagen geen werkpunten op het vlak van agressie, 2 personen kwamen in aanmerking maar zagen een groepsaanbod niet zitten, 1 persoon had bezoek op het moment van de eerste sessie en 1 iemand kwam niet opdagen op de eerste sessie (omwille van persoonlijke redenen).

Tussenin hadden we 16 instapgesprekken. Dit is een gesprek met een kandidaat-deelnemer die eerder al een intakegesprek heeft gehad maar nog niet onmiddellijk kon instappen. Op het moment dat er een plaats vrij is bekijken we samen of dit wel een goed moment is om te starten met de training. 12 onder hen namen ondertussen ook deel aan de training, de 4 anderen gingen op transfer.

2.1.2. Individuele gesprekken

Tussen de sessies door vonden er 54 individuele gesprekken plaats met 23 gedetineerden. Behalve afwezigheid waren andere redenen voor deze gesprekken: het persoonlijk functioneren, onduidelijkheid rond het instapmoment, het (al dan niet tijdelijk) stopzetten van deelname aan de groep en het niet naleven van de werkingsprincipes. Eén van deze gesprekken werd gevoerd ter voorbereiding van een bemiddelingsgesprek tussen dader en slachtoffer waarbij een medewerker van vzw touché als steunfiguur voor de dader optrad.

Daarnaast hadden we ook 3 gesprekken met mensen die op strafcel zaten. De inhoud van deze gesprekken betrof het samen met de persoon bekijken wat hem kon helpen om met de situatie waarin hij zich bevond om te gaan.

2.1.3. Groepsessies

Creatief met agressie bestaat uit een tweewekelijkse groepstraining waar telkens 4 tot 10 gedetineerden kunnen aan deelnemen. De gedetineerden schrijven in voor een training die 10 sessies omvat. Na 10 sessies wordt het programma van de training dan ook in grote lijnen hernomen. We werken met halfopen groepen wat betekent dat er na

5 sessies telkens nieuwe deelnemers kunnen instappen. De sessies worden begeleid door 4 medewerkers van vzw touché die beurtelings een sessie in duo verzorgen. In 2011 gingen 25 groepsessies door waar 32 gedetineerden aan deelnamen. Dit betekent een totaal van 165 deelnames.

Inhoudelijk werken we rond een aantal vooraf vastgelegde thema's: communicatie, grenzen, emoties, zelfkennis, alternatief gedrag. Deze thema's keren op een roulerende manier terug. We werken op een actieve, toekomst- en oplossingsgerichte manier, met concreet materiaal dat de deelnemers zelf aanreiken. Op die manier ontwikkelen ze inzicht in eigen hulpbronnen die hen kunnen helpen om verandering te brengen in ongewenste gewoontes. We werken zowel op het niveau van denken, voelen en doen.

Gezien we werken met materiaal dat zich aandient in het hier en nu, ligt de focus van de training op het functioneren in de gevangenis. Zowel het samenleven met medegedetineerden en personeel, als het omgaan met bezoek, familie, justitie, ... kan zorgen voor moeilijke situaties of conflicten. Dit is het werkmateriaal van deze training.

Deelnemers aan de training worden geacht steeds aanwezig te zijn gedurende een traject van 10 sessies. In de loop van 2011 telden we in totaal 21 afwezigheden. De redenen hiervoor waren zeer divers (tabel 3). In de meeste gevallen (7) kwam men niet opdagen omwille van persoonlijke problemen, daarnaast zorgde onverwacht bezoek ook voor 6 afwezigheden.

Opvallend is dat ondanks het feit dat het aantal deelnames hoger ligt dan in 2010 (165 tegenover 139), het aantal afwezigheden een stuk gedaald is: in 2010 telden we 41 afwezigheden, in 2011 slechts 21.

TABEL 3: redenen van afwezigheid in de training Creatief met Agressie in 2011

Reden	Aantal
Bezoektransfer	1
Groepsamenstelling	1
Deelname overlegorgaan	1
Ziek	2
Persoonlijke problemen	7
Te druk op het werk	1
Bezoek	6
Buiten met uitgangsvergunning	2
Totaal	21

Wanneer iemand in een blok van 5 sessies meer dan één keer afwezig is, dan geldt de afspraak dat men stopt met de training. Deze maatregel bestaat in functie van het groepsgevoel en staat los van de reden van afwezigheid. Ze kan op veel begrip rekenen van de deelnemers. Andere redenen van stopzetting zijn afwezigheid bij het instapmoment (3), op transfer gaan (3), een probleem hebben met de groepsamenstelling (1) of geen duidelijke werkpunten hebben. In 4 gevallen ging het niet over een definitieve stopzetting en nam men later de draad terug op.

TABEL 4: redenen van stopzetting deelname

Reden	Aantal	Later terug ingestapt
Transfer	3	1
Groepsamenstelling	1	/
Geen duidelijke werkpunten	1	1
2 x afwezig in de loop van 5 sessies	4	2
Afwezig bij instapmoment	3	/
Totaal	12	4

2.1.4. Evaluatiegesprekken met deelnemers

Tussentijds evaluatiegesprek

Met 18 deelnemers hadden we één of meerdere tussentijdse evaluatiegesprekken (tabel 1). Er zijn verschillende redenen waarom 14 deelnemers (nog) geen tussentijds evaluatiegesprek hadden: 3 deelnemers zaten bij de laatste sessie van 2011 aan hun vierde deelname en waren dus nog niet toe aan hun tussentijdse evaluatie, 3 deelnemers zaten bij het einde van 2011 nog niet aan hun vijfde deelname, 8 deelnemers haalden de vijfde sessie niet omdat ze naar een andere gevangenis werden gebracht (3) of besloten de training niet verder te volgen (3) of 2 afwezigheden hadden in de eerste helft van de training (2).

Het tussentijds evaluatiegesprek heeft verschillende doelstellingen: enerzijds bekijken we wat nuttig geweest is, wat de verwachtingen voor de volgende sessies zijn en hoe ze het groepsgebeuren hebben ervaren: hoe kijkt de deelnemer aan tegen de komst van nieuwe deelnemers? Welke positieve of nuttige ervaringen heeft de deelnemer gehad i.v.m. zijn leerdoel? Is hij vooruit gegaan? Wat zijn de zaken die hem hebben geholpen om verder te komen? Anderzijds is het ook een moment voor de begeleiders om feedback te geven over de deelname van de persoon in kwestie: wat was er opvallend? Hoe hebben wij hem gezien? Wat lijkt ons nuttig om in de komende sessies op te concentreren of mee te oefenen?

Eindevaluatiegesprek

Na deelname voorzien we een evaluatiegesprek met de deelnemers. Bij hun laatste sessie ontvangen de deelnemers een evaluatieformulier. We vragen hen om dit in te vullen voor het eindevaluatiegesprek. In dit gesprek overlopen we dit formulier en het afgelegde traject. We gaan na of de verwachtingen en het aanbod goed op elkaar afgestemd waren. We bekijken samen het leerdoel en zien welke stappen de deelnemer heeft gezet en wat zijn hulpbronnen zijn waarop hij kan terugvallen. We kijken samen hoe de deelnemer hier nu in de toekomst mee verder kan. Heeft hij nog verwachtingen naar vzw touché toe? Wil hij nog een tweede traject van 10 sessies afleggen? De deelnemers ontvangen hier eveneens hun attest van aanwezigheid.

In 2011 voerden we 13 eindevaluatiegesprekken met 10 deelnemers. Met 1 deelnemer hadden we 3 eindevaluaties, met een andere deelnemer hadden we 2 eindevaluaties.

Telkens opnieuw horen we deelnemers hun tevredenheid uitspreken over het verloop van de training en wat ze eraan gehad hebben.

Kritische noten zijn ook regelmatig te horen:

- Wanneer een deelnemer het groepsgebeuren verstoorde door teveel ruimte in te nemen in de groep, werd dit door een aantal deelnemers op het evaluatiegesprek aangegeven.
- In 2011 hadden we voor het eerst ook een agressie-incident in de groep. Dit was niet het gevolg van een conflict tussen deelnemers, maar het onwelzijn van de persoon in kwestie lag hier aan de basis. Zowel met de andere deelnemers als met de persoon zelf werd dit achteraf besproken en werd bekeken wat er nodig was om verder te kunnen deelnemen aan de training. Vanuit de andere deelnemers en de begeleiders werd naar de man in kwestie de boodschap gegeven dat zijn gedrag niet aanvaardbaar was. Zelf gaf de man aan verder te willen deelnemen aan de training. Om herhaling te vermijden, stelde hij voor hem voor elke sessie telkens kort individueel te zien om te checken hoe het met hem gaat. De inspanningen van de verschillende partijen resulteerden in de verdere deelname van de man in kwestie, die aangaf de training voor zichzelf als heel nuttig te ervaren.
- Een aantal keer hoorden we dat iemand veel inspanning moest doen omdat het tempo voor hen hoger of lager mocht liggen. Tegelijk hoorden we bij hen ook begrip voor het feit dat dit door de aanwezigheid van andere deelnemers niet mogelijk was. Deze mensen kregen een compliment voor de inspanning die ze leverden en het geduld dat ze opbrachten, er werd hen ook gevraagd op welke manier het voor hen in de toekomst nog nuttig kon zijn om zich te trainen in geduldig zijn.

Wanneer we vragen naar methodische feedback horen we vaak positieve reacties op de ontspanningsoefeningen, ook psycho-educatie rond stress of spanningsopbouw vinden velen interessant. Het afronden van een traject gaat steeds

gepaard met een kleine ceremonie waarbij de deelnemers kwaliteiten uitdelen aan de persoon die zijn traject beëindigt. Dit is voor de deelnemers ondertussen een belangrijk moment geworden.

Tijdens 8 eindevaluatiegesprekken besloot de deelnemer zich opnieuw in te schrijven voor een traject van 10 sessies.

2.1.5. Sessies met externen: Blik op Agressie

Met het oog op hun resocialisatie vinden we het belangrijk dat de deelnemers terug verbinding maken met hun omgeving, ook wat betreft moeilijke of lastige thema's zoals hun agressieproblematiek. Daarom besloten we gesprekken met een belangrijke naaste te organiseren voor deelnemers die een volledig traject van 10 sessies hadden doorlopen. Deze gesprekken hebben tot doel op een herstelgerichte manier te werken aan beschadigde relaties tussen mensen. De gedetineerde krijgt de kans om duidelijk te maken welk alternatief gedrag voor hem werkt, hoe hij hier in de toekomst mee bezig zal zijn,... De bezoeker kan zijn/haar vragen stellen, verwachtingen of bezorgdheden voorleggen, ... Naar de buitenwereld toe geeft de gedetineerde op deze manier aan besef te hebben van de nood aan verandering en ook bereid te zijn hier inspanning voor te doen.

In 2011 werd dit voorstel gedaan aan 10 deelnemers tijdens hun eindevaluatie. 3 onder hen toonden zich geïnteresseerd in het voorstel en gingen op zoek naar een geschikte persoon om uit te nodigen. Twee van hen dachten eraan hun broer uit te nodigen, één wou het aan zijn vader vragen. Het gesprek met de vader zou buiten de gevangenis georganiseerd worden omdat de man in ET ging. Eén broer was niet bereikbaar en met de andere broer staat het gesprek gepland voor begin 2012.

In 2011 ging dus geen gesprek door in het kader van Blik op agressie. Wel blijft dit aanbod gelden in 2012.

2.1.6. Samenwerking

De training Creatief met agressie werd mogelijk gemaakt dankzij de samenwerking met het personeel van de gevangenis in Oudenaarde.

Penitentiair beambten ondersteunden ons praktisch met het komen en gaan van de deelnemers. De training gaat door in de fitnessruimte van de gevangenis die een verdieping hoger ligt dan de secties en zorgt voor een aantal extra bewegingen. Er werd ons dit jaar gevraagd rekening te houden met de wandeling om het uur van de pauze te bepalen, ook hebben we op vraag van de PB's besloten om een kwartier vroeger te stoppen om de ruimte klaar te kunnen krijgen voor de fitness. Naast de praktische samenwerking gebeurt het ook steeds vaker dat we door pb's aangesproken worden over onze deelnemers. Wanneer ze zich zorgen maken over iemand, vragen ze ons of het mogelijk is om een gesprek met die persoon te hebben; als er een incident geweest is, brengen ze ons meteen op de hoogte; wanneer ze een verandering in het gedrag van iemand merken dat ze appreciëren, komen ze ons dat zeggen; wanneer iemand slecht nieuws kreeg, verwittigen ze ons met de vraag om ondersteuning te voorzien; ... Met de adjudanten hadden we ook regelmatig contact rond mogelijke crisissituaties (bv. een conflict tussen twee deelnemers van de groep), waarbij we samen met hen bekeken hoe de situatie zo constructief mogelijk kon aangepakt worden, om escalaties te vermijden. De samenwerking met de pb's breidt dus constructief uit.

Onder de medewerkers van de PSD is een contactpersoon voor vzw touché aangesteld. Zij stuurt ons alle inschrijvingen door en eventuele boodschappen van deelnemers of personeel komen ook via haar tot bij ons. Deze manier van werken blijkt voor iedereen duidelijk en loopt heel vlot. Met de andere PSD-leden hebben we contact wanneer zij ons iets over hun cliënten willen laten weten. Zo hadden we in 2011 ondermeer een driehoeksgesprek met een deelnemer van de groep en zijn PSD-begeleidster. Dit gesprek kwam tot stand op vraag van de PSD en de deelnemer zelf en gebeurde in functie van zijn reclassering.

Ook hadden we met directie, de onderwijscoördinator, medewerkers van ECHO en externe partners die ook werkzaam zijn in de gevangenis (CGGZ, JWW) op verschillende momenten overleg, en dit zowel rond de algemene samenwerking en afstemming, als in het kader van specifieke cliëntdossiers. Zo werden we af en toe gecontacteerd naar aanleiding van incidenten met deelnemers of cliënten van touché, met de vraag of we dit met hen konden opnemen.

In 2011 zaten we meermaals samen met een medewerker van de vzw Sugnomè in functie van een dader-slachtofferbemiddeling. Een medewerkster van vzw touché trad hier op als steunfiguur voor de dader.

2.1.7. Evaluatie

We plannen begin 2012 opnieuw een evaluatiemoment met de directie, het personeel, medewerkers van de PSD en van JWW.

Onze eigen bevindingen over onze werking in de gevangenis van Oudenaarde kunnen we hier reeds weergeven:

- De opbouw, structuur en inhoud van de training werkt. Het aanbieden van een kader (door telkens een bepaald thema te behandelen) en een stramien (een inleidend oplossingsgericht rondje, een stukje theorie, oefeningen en een ontspanningsoefening) in combinatie met de ruimte om eigen situaties, vragen, problemen en oplossingen in te brengen, te bespreken en in te oefenen biedt kansen aan de deelnemers om op verschillende manieren en niveaus te leren.
- Het werken met een halfopen groep heeft vooral voordelen: er kunnen meer mensen deelnemen, om de 10 weken betekent het instapmoment voor alle betrokkenen een moment om heel bewust met hun doelstelling rond agressie bezig te zijn. De nieuwe deelnemers denken na over wat hun vraag, nood of probleem in relatie tot agressie is en wat ze er graag anders in zouden zien; de mensen die al 5 sessies volgden evalueren voor zichzelf waar ze al staan, wat tot dan nuttig geweest is, en staan stil bij wat ze in de volgende 5 sessies willen en kunnen bereiken en op welke manier ze dat kunnen doen. De mensen die op het einde van een module van 10 sessies zitten, maken een gelijkaardige evaluatie, en beantwoorden daarna de vraag hoe ze verder willen werken rond agressie (opnieuw instappen voor 10 sessies, zelf verder oefenen, het vanaf nu bespreken met een andere begeleider, een gesprek met iemand van buiten de gevangenis over wat ze geleerd hebben, ...).
- De sessies gaan nog steeds op tweewekelijkse basis door. Soms krijgen we de vraag van deelnemers om dat te verhogen naar wekelijks. Op dit moment laat de financiële situatie van vzw touché dit echter niet toe.
- In 2011 kregen we opnieuw veel aanvragen voor individuele begeleidingen van deelnemers, ex-deelnemers en kandidaat-deelnemers van Creatief met Agressie. Ook een aantal mensen die geen aanbod in groep wensen te volgen, stelden de vraag naar individuele agressiebegeleiding in de gevangenis.
- Het continu en regelmatig aanwezig zijn in de gevangenis (gemiddeld 1x / week) in de laatste 2,5 jaar heeft ervoor gezorgd dat we intussen een zekere bekendheid en geloofwaardigheid opbouwden, zorgt ervoor dat we sneller op de hoogte zijn van wat er gebeurt in de gevangenis, dat gedetineerden ons vlotter kunnen aanspreken, dat zowel gedetineerden als personeel weten dat ze met vragen rond agressie bij ons terecht kunnen, ...
- In 2011 deden we geen enkele bekendmakingsactie meer voor ons aanbod onder gedetineerden (waar we vroeger regelmatig affiches ophingen of folders verspreidden), omdat gedetineerden zelf de weg naar ons vinden. Ze spreken ons rechtstreeks aan, geven via mensen die al in de groep zitten aan dat ze interesse hebben of vragen aan de PSD, JWW of het CGGZ om zich in te schrijven voor ons aanbod.
- Ook onze positie in de gevangenis, zowel tegenover gedetineerden als personeel, is voor iedereen duidelijk: we zijn geen externe passant die niets met de gevangenis te maken heeft, maar ook geen deel van het gevangenisstelsel. Dit zorgt ervoor dat we vanuit een unieke positie rond verandering in het systeem kunnen werken. Die positie konden we alleen maar bekomen door enerzijds continu aanwezig te zijn, en anderzijds respect te tonen voor alle betrokkenen en op een correcte manier samen te werken met alle betrokkenen. Zo is het belangrijk om te luisteren naar de vragen, bekommernissen en bezorgdheden van het personeel, maar evengoed om het beroepsgeheim consequent toe te passen; om geen partij te kiezen in conflicten en dus meerzijdig partijdig te blijven; om structurele problemen aan te kaarten zonder individuele verhalen te gebruiken; ...
- Onze oplossingsgerichte en consequent constructieve opstelling en visie, zowel tijdens de training met gedetineerden als op overlegmomenten als in informele contacten met het personeel, zorgt ervoor dat we als betrouwbare partner aanzien worden.
- De samenwerking met het personeel is het laatste jaar noemenswaardig veranderd en verdient een aparte vermelding. We merken dit bijvoorbeeld aan:
  - de vlotheid waarmee deelnemers worden opgeroepen

- het feit dat personeel ons aanspreekt als het niet goed met iemand gaat
- het feit dat personeel mee zoekt naar mogelijkheden om mensen toch te zien op momenten dat het niet goed gaat, bijvoorbeeld door een gesprek aan de strafcel mogelijk te maken
- het feit dat personeel ook ziet dat mensen inspanningen doen, dit aan ons komt vertellen en dit soms ook zegt tegen de persoon zelf
- het feit dat gedetineerden die op strikt zitten omwille van een veiligheids- of tuchtmaatregel toch naar de sessies van touché mogen komen
- het feit dat een conflict tussen deelnemers niet automatisch meer betekent dat ze niet samen naar de groep mogen komen, maar dat er intussen samen met alle betrokkenen gezocht wordt naar een manier om deelname op een veilige en constructieve manier mogelijk te maken

2.1.8. Uitspraken van betrokkenen

Uitspraken van personeel:

- *“Wanneer ik weet dat een gedetineerde aan het werken is aan zijn agressieprobleem kan ik hier op een constructieve manier aan meewerken.”*
- *“Het is heel nuttig dat x hier aan zijn agressieprobleem werkt want eens hij buiten komt, zal hij echt op een andere manier moeten kunnen reageren, anders maakt hij geen kans.”*
- *“X heeft onlangs dan wel weer gevochten, maar in het algemeen merk je wel dat hij meer moeite doet om te praten dan vroeger, en dat hij zichzelf kalmeert.”*
- *“Vroeger durfde ik x zelf bijna niet tegenspreken, dat was een wandelende tijdbom. Maar intussen geeft hij zelf aan wanneer hij wel en niet in staat is om een gesprek te voeren.”*
- *“Je ziet x soms iets doen met zijn ademhaling, waardoor hij weer rustiger wordt.”*
- *“In plaats van ervoor te zorgen dat hij een tuchtmaatregel krijgt door bijvoorbeeld te vechten, vraagt x nu soms zelf om zijn deur meer dicht te laten of hem met rust te laten in moeilijke periodes.”*
- *“Ik had nooit gedacht dat ik me ooit gerust zou voelen in een hoogoplopende discussie met x. Maar onlangs gebeurde dat wel, en ik had er alle vertrouwen in dat hij niet agressief zou worden, want hij had zichzelf onder controle.”*
- *“Wanneer mensen ambetant beginnen te doen, zou dat dan kunnen komen doordat ze niet weten hoe ze moeten uitleggen wat ze nodig hebben?”*
- *“Werken jullie tijdens de training ook rond communicatie?”*
- *“Het is ongelooflijk wat jullie hier komen doen, maar nog ongelooflijker dat jullie nauwelijks middelen hebben.”*
- *“Zelfs de moeilijkste gedetineerden zien we naar touché komen, en horen we zeggen dat het hen helpt, dus het moet wel iets goeds zijn.”*

Uitspraken van gedetineerden:

- *“Ik vind het belangrijk dat er activiteiten worden aangeboden, en zeker rond agressie. In de gevangenis is het belangrijk dat mensen leren omgaan met hun kwaadheid. Want er zijn hier redenen om kwaad te worden maar het is heel moeilijk om dat te uiten en er wordt weinig of niets aan gedaan. Bij mij toch niet. Als jullie er niet zijn, zijn er misschien helemaal geen activiteiten rond agressie.”*
- *“Vzw touché is voor mij een enorm hulpmiddel om mijn agressie onder controle te krijgen om de dingen van het verleden een plaats te kunnen geven. Ik volg dit nu bijna 2 jaar en ik moet eerlijk zeggen dat dit mij al een serieuze stap vooruit heeft gebracht. Het zou jammer zijn om deze enige hulp die we hier binnen kunnen*

krijgen omwille van financiële tekorten af te nemen. Voor mij is touché echt nodig om in een mooie toekomst te kunnen geloven!"

- *Vzw touché is in het algemeen zeer belangrijk en nuttig voor mensen zoals ik die kampen met verschillende agressieproblemen. Het kan alleen positief zijn voor de toekomst en voor mijn re-integratie naar de maatschappij! Daarom bedankt voor alle organisatoren die vzw touché voor ons waar maken en dat het er is!"*
- *Vzw touché is voor mij belangrijk omdat ik wel de hulp kan gebruiken om mijn gevoelens op een andere manier te uiten dan agressie. Ik besef zeker nu na alles wat gebeurd is dat een gesprek alleen soms nog niet genoeg is om iets wat je dwars zit aan de kant te zetten. De sessie met touché hebben meer te bieden vind ik en het kan me zeker helpen in de toekomst om geen feiten meer te plegen aangezien ze allemaal met geweld gebeurd zijn..."*
- *"In het begin van mijn detentie was ik onhandelbaar voor de PB's en ook in het verleden buiten de gevangenis. Ik was zeer arrogant en zocht constant problemen. Door verschillende cursussen te volgen ben ik veel rustiger geworden en heb ik anders leren omgaan met bepaalde situaties en ben ik anders beginnen denken. Ik ben dus zeer dankbaar dat dergelijke organisaties bestaan!"*
- *"De training van vzw touché helpt mij om een beter mens te zijn en hoe ik moet omgaan met moeilijke situaties. Het helpt mij om mijn agressie beter te plaatsen waardoor ik er een betere controle over heb. Ik besef ook dat ik mijn gevoelens nu rapper kan uiten tegenover een andere persoon."*
- *"Frustratie of stress is een reactie van het lichaam op iets wat als gevaar wordt waargenomen, als een bedreiging. Touché geeft ons een goed inzicht op dat vlak zodat we het onder controle kunnen houden. Stress en frustratie blijven bestaan maar met een begeleiding zoals touché krijgen we goed advies om er beter mee om te gaan zodat we in zo'n situaties ons beter kunnen gedragen."*
- *"Vzw touché is in het algemeen zeer belangrijk en nuttig voor mensen zoals ik die kampen met verschillende agressieproblemen. Het kan alleen positief zijn voor de toekomst en voor mijn re-integratie naar de maatschappij!"*
- *"Vzw touché is voor mij belangrijk omdat ik wel de hulp kan gebruiken om mijn gevoelens op een andere manier te uiten dan agressie. Ik besef zeker nu na alles wat gebeurd is dat een gesprek alleen soms nog niet genoeg is om iets wat je dwars zit aan de kant te zetten. De sessie met touché hebben meer te bieden vind ik en het kan me zeker helpen in de toekomst om geen feiten meer te plegen aangezien ze allemaal met geweld gebeurd zijn..."*
- *"Ik heb die tweewekelijkse sessies nodig om me eraan te helpen herinneren dat ik kan kiezen om andere dingen te doen dan me kwaad te maken."*
- *"Vechten hielp vroeger soms wel om me af te reageren, maar uiteindelijk maak ik er alleen maar meer brokken mee, waardoor ik dan weer een nieuwe reden heb om me te moeten afreageren, ... En zo ben je op den duur alleen nog maar aan het vechten, vooral tegen jezelf."*
- *"Bij touché gaan we toch niet voor problemen zorgen; we komen daar net naartoe om onze problemen op te lossen!"*
- *"Ik geloofde hier in het begin echt niet in, maar toen zag ik dat x zich na een paar sessies anders, rustiger gedroeg op de sectie."*
- *"Ik heb geleerd om positiever tegen problemen aan te kijken en om tijd te maken voor mezelf. Ik voel me rustiger, mijn zenuwen zijn geminderd en mijn concentratie is verhoogd."*
- *"Ik maak gebruik van de ademhalingsoefeningen en van de oefening om piekeren tegen te gaan. Ik doe nu iets anders op momenten van piekeren of irritatie. De theorie helpt me om bewuster met de dingen bezig te zijn."*
- *"Ik ben nu veel veranderd, reageer een stuk kalmer. Ik hoop dat het nog beter wordt want het is zeer aangenaam voor mij en mijn familie."*
- *"Ik stond er eerst negatief tegenover maar ik heb ingezien dat dit wel kan helpen. Ik voel mij anders, ben binnenin rustiger geworden en ik kan meer dingen negeren. Ik heb bijvoorbeeld geleerd dat gedachten maar gedachten zijn en niet meer."*

2.2. Individueel aanbod voor gedetineerden en ex-gedetineerden

In september 2008 werd mogelijk gemaakt dat gedetineerden en ex-gedetineerden in het kader van hun resocialisatie in Gent een individuele agressiebegeleiding konden volgen.

In 2011 werden in totaal 84 mensen aangemeld voor een agressiebegeleiding bij vzw touché. De overgrote meerderheid van mensen die aangemeld werden (68) waren op dat moment nog gedetineerd, zie 2.3. Om op intake te kunnen komen of om hun begeleiding op te starten, vragen zij uitgangsvergunningen aan. Het feit dat met de meeste begeleidingen gestart wordt tijdens de detentie past binnen onze visie. Niet alleen omdat dit de invulling van de straf meer zinvol maakt maar ook omdat dit de mogelijkheid biedt om mensen mee te begeleiden in een moeilijke overgangsfase van binnen de gevangenis naar het leven buiten.

De grote stijging van het aantal aanmeldingen (84 in 2011 tegenover 56 in 2010) zorgde er voor dat vzw touché in maart 2011 noodgedwongen een wachtlijst opstartte. Mensen die een aanvraag doen, komen op onze wachtlijst wanneer ze over de nodige uitgangsvergunningen beschikken. Dit betekent dat wanneer een intake positief wordt beoordeeld, de begeleiding onmiddellijk aansluitend kan opgestart worden. Wanneer we nu kijken naar de gemiddelde wachttijd van iemand die op de lijst staat, moeten we al snel aan 5 tot 6 maanden denken. Dit heeft een vertragende invloed op het reclasseringsplan van de gedetineerde aangezien de strafuitvoeringsrechtbank de beslissing na de intake afwacht. Zowel gedetineerden, PSD's, justitieassistenten als de strafuitvoeringsrechtbanken lieten ons reeds weten last te ondervinden van deze wachtlijst. We vinden het dus van groot belang om in de toekomst middelen te zoeken die ons in staat stellen om dit probleem op te lossen.

In 2011 werden in totaal 66 mensen individueel gezien door een begeleider van vzw touché. Allen waren in de loop van hun begeleiding gedetineerd (21) of ex-gedetineerd (24). Deze laatste groep bevond zich voorwaardelijk in vrijheid, onder elektronisch toezicht, in voorlopige vrijheid of in beperkte detentie. Ongeveer een derde (19) van onze cliënten waren gedurende 2011 deels gedetineerd en deels ex-gedetineerd. Twee maal hadden we een verkennend gesprek met iemand die geen juridisch verleden had maar op zoek was naar een agressiebegeleiding. Beiden werden doorgestuurd naar het onthaal van het CAW. De tabel hieronder geeft een overzicht (tabel 5).

Tabel 5: Statuut van de cliënten in de loop van de begeleiding in 2011

Voortdurend gedetineerd	21
Voortdurend ex-gedetineerd	24
Gedetineerd + ex-gedetineerd	19
Geen juridisch verleden	2
totaal	66

35 van de lopende begeleidingen werden reeds eerder (tussen 2009 en 2011) opgestart. 23 begeleidingen werden opgestart in 2011. In 8 gevallen werd iemand éénmalig gezien, ofwel voor een intake die niet leidde tot een begeleiding ofwel voor een verkennend gesprek (tabel 6).

Tabel 6: aantal begeleidingen in 2011

Opgestart voor 2011	35
Opgestart in 2011	23
Eénmalig gezien in 2011	8
totaal	66

Naast het opstarten van begeleidingen, werden in de loop van 2011 ook 16 begeleidingen afgerond, on-hold gezet (bijvoorbeeld omdat de gedetineerde geen uitgangsvergunningen meer kon krijgen) of stopgezet (bijvoorbeeld omdat de cliënt niet meer kwam opdagen).

Op het moment dat de cliënten gedetineerd zijn, volgen zij doorgaans hun begeleiding bij vzw touché in Gent door middel van uitgangsvergunningen. 9 gedetineerden werden in 2011 ook in de gevangenis begeleid. Deze mogelijkheid bestaat enkel in een Oost-Vlaamse gevangenis wanneer de begeleiding buiten reeds werd opgestart en de persoon in kwestie wegens conditiebreuk of recidive opnieuw wordt opgesloten. Vzw touché wil voorzien in een continue, niet gefragmenteerde agressiebegeleiding die zowel intramuraal als extramuraal wordt aangeboden, met speciale aandacht voor cruciale overgangperiodes. Dit betekent dat ook bij herval en heropsluiting de mogelijkheid bestaat om de begeleiding verder te zetten. In de gevangenis van Oudenaarde werd 1 iemand individueel opgevolgd, in de gevangenis van Dendermonde 3 personen en in de gevangenis van Gent 5 personen.

Daarnaast werd bij 2 mensen uitzonderlijk een intakegesprek gedaan in de gevangenis (1 in de gevangenis van Oudenaarde en 1 in de gevangenis van Brugge).

In de gevangenis van Oudenaarde werd één gedetineerde die met uitgangen begeleid wordt in Gent uitzonderlijk 2 maal in de gevangenis gezien op eigen dringende vraag.

Nog uitzonderlijk werd in de gevangenis van Oudenaarde één langgestrafte gedetineerde gedurende het ganse jaar begeleid. Meerdere gedetineerden stellen deze vraag maar wegens gebrek aan middelen kunnen wij hier op dit moment niet op ingaan.

Zowel binnen als buiten de gevangenis voorzien we voor gedetineerden gesprekken ongeveer om de 3 weken.

2.2.1. Gedetineerden

De aanmeldingen gebeuren door de psychosociale dienst van de gevangenis, justitieel welzijnswerk of een advocaat. Bij aanmelding door JWW of een advocaat wordt altijd ook de PSD gecontacteerd.

Cliënten doorlopen het volgende traject: bij aanmelding wordt bekeken of de cliënt binnen onze doelgroep past qua feiten en juridisch kader en gedurende een periode van minimum 6 maand een begeleiding kan volgen. Wanneer dit het geval is, wordt er een PSD-verslag opgevraagd. Van zodra zij beschikken over uitgangsvergunningen kunnen zij een intake plannen bij vzw touché in Gent. Op basis van dit gesprek en het verslag wordt de beslissing genomen of een begeleiding al dan niet kan opgestart worden.

Wanneer een traject bij vzw touché start tijdens detentie betekent dit dat we de cliënt mee kunnen begeleiden bij de overgang van binnen naar buiten. Bij voorkeur zien we de gedetineerde om de drie weken. Wanneer de cliënt in vrijheid wordt gesteld, kan de frequentie van de gesprekken worden verhoogd naar wekelijks of tweewekelijks.

2.2.1.1. Cijfergegevens

In 2011 werden 68 gedetineerden aangemeld voor een individuele agressiebegeleiding bij vzw touché, in 2010 bedroeg dit aantal 41.

Hieronder geven we de belangrijkste gegevens van de aanmeldingen en doorverwijzers in 2011 weer. Sommige mensen werden op verschillende momenten door verschillende mensen aangemeld (omdat ze op transfer gezet werden naar een andere gevangenis of omdat ze veranderden van juridisch kader), in dit geval vermelden we slechts de eerste aanmelder.

De meeste aanmeldingen van gedetineerden gebeurden door de PSD (57), 10 mensen namen zelf contact (per brief of per telefoon) op met de vraag naar een begeleiding rond agressie zonder dat deze vraag gesteund werd door de PSD en in één geval nam een advocaat contact op in functie van een begeleiding voor zijn cliënt (tabel 7).

TABEL 7: doorverwijzers

Doorverwijzer	Aantal aanmeldingen
PSD gevangenis	57
Cliënten zonder PSD	10
Advocaat zonder PSD	1
Totaal	68

De 57 aanmeldingen van PSD's ontvingen we uit 11 verschillende Vlaamse gevangenissen (tabel 8). Van deze aanmeldingen werden er 4 niet alleen door de PSD maar ook door JWW doorgestuurd, dit gebeurde in de gevangenis van Oudenaarde (2), de gevangenis van Brugge (1) en de gevangenis van Dendermonde (1). Daarnaast waren er 5 gedetineerden die de aanvraag van de PSD zelf met een brief kracht bijzetten.

TABEL 8: Doorverwijzingen per gevangenis

Doorverwijzer	Aantal aanmeldingen
PSD Oudenaarde	14
PSD Brugge	11
PSD Gent	6
PSD Merksplas	6
PSD Wortel	5
PSD Dendermonde	5
PSD Tilburg	4
PSD Hoogstraten	2
PSD Ruiselede	2
PSD Hasselt	1
PSD Turnhout	1
Totaal	57

Vzw touché start in principe alleen begeleidingen op met mensen die in Gent op gesprek kunnen komen. Aangezien de plaats van detentie vaak niet dezelfde is als de reclasseringsregio, ontvangen we aanmeldingen uit bijna alle Vlaamse gevangenissen. De praktijk leert ons dat in 2011 wegens een gebrek aan aanbod in andere delen van het land een aantal begeleidingen werden opgestart met mensen uit Mechelen (2), Antwerpen (3) of West-Vlaanderen(1). Voorwaarde was dat de begeleiding ook na detentie vanuit de woonplaats verder kon gezet worden.

TABEL 9: Beslissing na aanmelding

Beslissing	Aantal
Toegezegd voor een intakegesprek	34
Geweigerd	4
Aanmelding ingetrokken	6
Psd volgt de aanmelding niet	5
Nog onbeslist	19
Totaal	68

Na de aanmeldingsfase werd in 34 gevallen toegezegd voor een intakegesprek (tabel 9). Weigeringen gebeuren in deze fase enkel omwille van vormelijke factoren, omdat de uiteindelijke beslissing of iemand al dan niet in aanmerking komt voor een begeleiding genomen wordt op basis van dossierinformatie in combinatie met de gegevens uit het intakegesprek. De weigeringen gebeurden omwille van de volgende redenen: het juridisch kader valt niet binnen onze doelgroep (2); het juridisch mandaat is te kort (1); een andere gespecialiseerde dienst lijkt ons meer aangewezen omwille van de feiten (1). Daarnaast volgde de PSD de aanmelding niet in 5 gevallen, in 19 gevallen volgde nog geen beslissing omdat we nog niet over voldoende informatie beschikken, vaak heeft dit te maken met het feit dat de PSD nog niet begonnen is met de reclassering.

2.2.1.2. Intakes gedetineerden

Bij 34 aanmeldingen werd toegezegd voor een intakegesprek. Hierbij werd ook telkens dossierinformatie (PSD-verslag, expertiseverslag, resultaten van psychodiagnostiek of VI-dossier) opgevraagd, zodat de beslissing om al dan

niet een begeleiding op te starten gebaseerd kon worden op het intakegesprek en informatie uit het dossier. De beslissing of een begeleiding opgestart wordt, al dan niet onder bepaalde voorwaarden, is altijd een teambeslissing. Op een driewekelijks aanmeldings- en intake team worden alle dossiers gezamenlijk besproken.

Deze 34 toezeggingen, leidden in 14 gevallen tot een intakegesprek in 2011. Van de andere 20 mensen zijn er 5 die nog op de wachtlijst staan, 9 die nog wachten op een uitgangsvergunning alvorens het intakegesprek kan doorgaan, 2 die op de wachtlijst stonden maar ondertussen een andere begeleiding vonden, 2 die terwijl ze op de wachtlijst stonden vrij gingen zonder voorwaarden, 1 persoon die ervoor koos om op de vlucht te gaan en 1 iemand wiens straf intussen ten einde is.

In 2011 werden intakeprocedures opgestart met 24 gedetineerden (tabel 10). Een aantal (7) onder hen werden reeds aangemeld in 2010, 17 gedetineerden werden aangemeld in 2011. Dit omvatte in totaal 32 intakegesprekken. Soms hadden we 2 intakegesprekken (in 4 gevallen), soms hadden we 3 intakegesprekken (in 2 gevallen), al dan niet afgenomen door een andere begeleider.

Bij een aantal mensen (5) werd op basis van de intake voorwaardelijk toegezegd voor een begeleiding: de begeleiding door touché kon opgestart worden op voorwaarde dat de cliënt zich ook door andere diensten liet behandelen op andere domeinen, of de begeleiding werd opgestart met 5 sessies met daarop volgend een evaluatie samen met de cliënt. Onderwerp van deze evaluatie kan zijn: 'Is de begeleiding nuttig voor de cliënt?', 'Komt de cliënt tot werkpunten?', 'Is de geografische afstand naar de begeleiding haalbaar?', ...

Op 1 intakeprocedure van 2 gesprekken volgde een weigering tot samenwerking vanuit vzw touché omdat we er niet in slaagden met de persoon tot werkpunten te komen. In 1 geval werd na de intake wel positief gereageerd maar werd er toch geen begeleiding opgestart gezien de persoon in kwestie op de vlucht ging.

Tabel 10: aantal intakeprocedures met gedetineerden in 2011

Aantal intakeprocedures	
Aangemeld in 2010	7
Aangemeld in 2011	17
Totaal	24

2.2.2. Ex-gedetineerden

Deze aanmeldingen gebeuren door de justitie-assistent,, door de cliënt zelf of door een andere dienst die de ex-gedetineerde begeleidt.

Indien er sprake is van opgelegde voorwaarden wordt bij de aanmelding bekeken of de cliënt binnen onze doelgroep past qua feiten en juridisch kader en gedurende een periode van minimum 6 maand een begeleiding kan volgen. Wanneer dit het geval is, wordt er een juridisch verslag opgevraagd bij de justitie-assistent en plannen we een intake bij vzw touché in Gent. Op basis van dit gesprek en het verslag wordt de beslissing genomen of een begeleiding al dan niet kan opgestart worden.

Wanneer er sprake is van een vrijwillige begeleiding wordt de cliënt onmiddellijk (eventueel na wachtperiode omwille van de wachtlijst) uitgenodigd voor een gesprek waarbij alle info wordt ingewonnen. Op basis hiervan wordt vervolgens de beslissing genomen of een begeleiding al dan niet kan opgestart worden.

2.2.2.1. Cijfergegevens

In 2011 werden 16 ex-gedetineerden aangemeld voor een individuele agressiebegeleiding bij vzw touché.

Hieronder geven we de belangrijkste gegevens van de aanmeldingen en doorverwijzers van ex-gedetineerden voor 2011 weer. Sommige mensen werden eerder door de PSD van de gevangenis aangemeld en later opnieuw door het justitiehuis, in dat geval vermelden we slechts de eerste aanmelder en werden zij opgenomen bij de aanmeldingen van gedetineerden (2.3.1.).

De meeste aanmeldingen van ex- gedetineerden gebeurden door het justitiehuis (6). Verschillende diensten van het CAW en de GGZ meldden respectievelijk 3 en 2 mensen aan, 4 personen meldden zichzelf aan en 1 persoon werd door zijn vriendin aangemeld.

Aangezien vzw touché alleen werkt met mensen die in Gent op gesprek kunnen komen, zijn de aanmeldingen via het justitiehuis hoofdzakelijk afkomstig van het justitiehuis van Gent (5), één persoon werd doorgestuurd door het justitiehuis van Kortrijk.

TABEL 11: doorverwijzers

Doorverwijzer	Aantal aanmeldingen
Justitiehuis	6
Zelf	4
CAW	3
GGZ	2
Partner	1
Totaal	16

In de aanmeldingsfase wordt enkel geweigerd omwille van vormelijke factoren, omdat de uiteindelijke beslissing of iemand al dan niet in aanmerking komt voor een begeleiding genomen wordt op basis van dossierinformatie in combinatie met de gegevens uit het intakegesprek. De 9 weigeringen (tabel 12) gebeurden omwille van de volgende redenen: het juridisch mandaat is te kort (3); het juridisch kader valt niet binnen onze doelgroep (1); een andere gespecialiseerde dienst lijkt ons meer aangewezen omwille van de feiten (1); de persoon in kwestie geeft geen toestemming om het psychosociaal verslag in te kijken (1), de persoon was in het verleden nooit gedetineerd (3). Deze laatste groep werd telkens doorverwezen naar het onthaal van het CAW te Gent, ofwel na een verkennend gesprek ofwel schriftelijk.

TABEL 12: Beslissing na aanmelding

Beslissing	Aantal
Toegezegd voor een intakegesprek	7
Geweigerd	9
Totaal	16

2.2.2.2. Intakes ex-gedetineerden

Bij 7 aanmeldingen werd toegezegd om een intakeprocedure op te starten. Hierbij werd ook telkens dossierinformatie (PSD-verslag, expertiseverslag, resultaten van psychodiagnostiek, VI-dossier) opgevraagd, zodat de beslissing om al dan niet een begeleiding op te starten gebaseerd kon worden op het intakegesprek en informatie uit het dossier. De beslissing of een begeleiding opgestart wordt, al dan niet onder bepaalde voorwaarden, is altijd een teambeslissing. Op een driewekelijks aanmeldings- en intake-team worden alle dossiers gezamenlijk besproken.

In 2011 gingen er in totaal 4 intakeprocedures door met ex-gedetineerden, de andere 3 staan op de wachtlijst. Dit leidde tot een totaal van 6 intakegesprekken omdat we met één cliënt 3 intakegesprekken deden alvorens te beslissen. Deze 4 intakeprocedures leidden telkens tot de opstart van een begeleiding.

2.2.3. Feiten

In 2011 werden 66 mensen gezien omdat ze kampen met een agressieprobleem. De aanmelding kwam er in navolging van een veroordeling voor het plegen van strafbare feiten, behalve in 2 gevallen waarbij er geen vervolging voor de gepleegde feiten had plaatsgevonden. Het betrof hier vrijwillige aanmeldingen. Hieronder geven we een overzicht van de feiten (tabel 13).

TABEL 13: Feiten begeleidingen in 2011

Feiten	Aantal
Slagen en verwondingen	28
Slagen en verwondingen + diefstal met geweld	12
Slagen en verwondingen + zedenfeiten	2
Diefstal met geweld	5
Diefstal met geweld + afpersing	1
Diefstal met geweld + afpersing + slagen en verwondingen	3
Poging doodslag	1
Poging doodslag + verkrachting	1
Doodslag	1
Doodslag + overval	1
Moord	7
Moord + poging tot moord	1
Bedreigingen	2
Verkeersinbreuken	1
Totaal	66

TABEL 14: Intrafamiliaal geweld / partnergeweld

Feiten	Aantal
Intrafamiliaal geweld, waaronder partnergeweld	17
Intrafamiliaal geweld, geen partnergeweld	4
Geen intrafamiliaal geweld	45
Totaal	66

21 mensen die in 2011 in begeleiding waren bij vzw touché hebben feiten gepleegd die onder de noemer intrafamiliaal geweld vallen, waarvan 17 partnergeweld en 4 geweld op andere familieleden. Van 45 mensen weten we dat de feiten geen intrafamiliaal geweld betreffen.

2.2.4. Begeleidingen

In 2011 gingen er naast de 38 intakegesprekken ook 460 begeleidingsgesprekken door met 66 verschillende mensen. Deze gesprekken gebeurden door 4 verschillende begeleiders, die elk hun vaste cliënten hebben. Bij voorkeur wordt de begeleiding opgenomen door de begeleider die (één van) de intake(s) afnam.

Over alle dossiers hebben de begeleidingsgesprekken een gemiddelde frequentie van 2-à 3-wekelijkse afspraken. Zolang mensen nog gedetineerd zijn en dus met uitgangsvergunningen op gesprek komen, gaan de gesprekken op driewekelijkse basis door. Eens de persoon in ET, VI, VLV of beperkte detentie komt, proberen we het aantal gesprekken op te voeren, zodat mensen in de periode na de vrijlating ongeveer wekelijks of tweewekelijks gezien kunnen worden. Nadien wordt de frequentie in samenspraak met de cliënt en de doorverwijzer aangepast aan de situatie, de vraag van de cliënt en de inschatting van de begeleider.

Cliënten worden aangemeld omwille van een agressieproblematiek, en dit is uiteraard het hoofdthema waarrond in de begeleiding gewerkt wordt. Met elke cliënt wordt bekeken wat dit voor hem specifiek inhoudt en worden doelstellingen op dit vlak geformuleerd. De inhoud van de individuele gesprekken wordt hierdoor bepaald, waardoor elke begeleiding er anders uitziet. Algemeen kan wel gesteld worden dat de volgende thema's in de meeste begeleidingen terugkomen: grenzen, verantwoordelijkheid, kwaadheid, frustratie, communicatie, risicosituaties, beschermende factoren, gedrag en gevolgen daarvan, delictscenario's met alternatieven eraan, impulscontrole, spanningsopbouw, eigen geschiedenis, toekomstplannen, constructief gedrag, relaxatie...

Op regelmatige basis worden de praktische afspraken ook teruggekoppeld aan de doorverwijzer. Dit gebeurt aan de hand van een verslag en/of in een driehoeksoverleg. Ook wanneer een cliënt opnieuw in de gevangenis belandt,

sturen we een verslag door naar de betrokken PSD en naar de cliënt. Hierin schetsen we het verloop van de begeleiding (start, afspraken, kaders) met de boodschap dat de begeleiding kan worden verder gezet mits de cliënt zich in een Oost-Vlaamse gevangenis bevindt (13) of over uitgangen beschikt. Wanneer dit niet het geval is, wordt de begeleiding on-hold gezet tot er verandering komt in deze situatie, bij 6 begeleidingen was dit het geval in 2011.

Tabel 15: begeleidingen verdergezet in een Oost-Vlaamse gevangenis in 2011

gevangenis	Aantal
Gent	5
Oudenaarde	5
Dendermonde	3
Totaal	13

In de loop van 2011 werden 5 begeleidingen afgerond in samenspraak met de cliënt en met justitie. Na een afronding blijft de begeleider wel bereikbaar voor de cliënt. Deze wordt er ook expliciet toe uitgenodigd om na een aantal maanden zelf contact op te nemen om te laten horen hoe het gaat. Daarnaast werden 7 begeleidingen on-hold gezet, 3 omdat de cliënt geen uitgangen meer kon krijgen, 4 omdat de cliënt opnieuw werd opgesloten in een gevangenis buiten Oost-Vlaanderen. 9 cliënten zetten zelf hun begeleiding stop: ze gingen op de vlucht (4), ze stonden niet langer onder voorwaarden en wensten hun begeleiding dan ook niet verder te zetten (3) of ze kozen voor einde straf (2). In 2011 werd geen enkele begeleiding door vzw touché zelf stopgezet.

Gezien de gesprekken van vzw touché doorgaan in Gent en wij onze begeleiding in hoofdzaak richten op mensen die reclasseren in de provincie Oost-Vlaanderen (tabel 49), is het ook zo dat de meeste cliënten woonachtig zijn of na detentie woonachtig zullen zijn in het gerechtelijk arrondissement Oost-Vlaanderen (49). Van deze groep wonen 23 mensen in de stad Gent. Daarnaast hadden we in 2011 ook 7 cliënten uit het gerechtelijk arrondissement Antwerpen in begeleiding en 4 uit het gerechtelijk arrondissement West-Vlaanderen. Bij 6 mensen is er nog geen duidelijkheid over hun woonplaats na detentie.

TABEL 15: (toekomstige) woonplaats cliënten

(toekomstige) woonplaats	Aantal
Gerechtelijk arrondissement Oost-Vlaanderen	49
Gerechtelijk arrondissement Antwerpen	7
Gerechtelijk arrondissement West-Vlaanderen	4
Onbekend	6
Totaal	66

2.2.5. Gesprekken met mensen uit de sociale context van de cliënten

Omdat de sociale context voor ex-gedetineerden van groot belang is voor het welslagen van de reclassering, streven we ernaar om belangrijke figuren uit de sociale omgeving van onze cliënten in meer of mindere mate te betrekken bij de begeleiding. We proberen ook nauw samen te werken met andere diensten die bij de begeleiding van onze cliënten betrokken zijn zoals bv opvangtehuis, sociale werkplaats,...

Tabel 15: aantal gesprekken met de context in 2011

Persoon/dienst uit de context	Aantal gesprekken
Partner	25
Ex-partner	1
Dochter	3

Moeder	1
Zussen	1
Tante	1
Justitie-assistent	4
Psychiatrisch centrum	2
Medewerker CAW	1
Straathoekwerker	1
Directie gevangenis	1
Totaal	41

Naast de individuele gesprekken met onze cliënten, gingen er ook 41 contextgesprekken door. Hierbij had de begeleider een gesprek met de cliënt en iemand uit zijn sociale context. Dit gebeurde op initiatief van de cliënt zelf, op vraag van de persoon uit de context of op vraag van de begeleider. Concreet zagen we partners (25), zussen (2 in één gesprek), een moeder, dochters (3), een ex-partner en een tante. Sommige gesprekken werden ook bijgewoond door een JA (4), personeel van een psychiatrisch centrum (2), een hulpverlener van het CAW, een straathoekwerker en een lid van de gevangenisdirectie.

2.2.6. Samenwerking

Voor de doorverwijzing van onze cliënten zijn wij aangewezen op onze justitiële partners:

- de Strafvuistvoeringsrechtbanken (SURB) die de voorwaarden opleggen,
- de justitieassistenten en de medewerkers van de psychosociale diensten in de Vlaamse gevangenissen die de reclassering met de cliënten uitwerken en de cliënten opvolgen

In praktijk doen vooral de SURB van Gent en Antwerpen een beroep op vzw touché. Zij geven aan tevreden te zijn over onze manier van verslaggeving. De SURB van Antwerpen nam eind 2011 contact op met vzw touché om meer inlichtingen te verkrijgen in verband met de wachtlijst omdat ze op de zittingen vaak de boodschap krijgen van gedetineerden dat ze op de wachtlijst staan.

Voor onze cliënten die nog in de gevangenis verblijven en gebruik maken van uitgangsvergunningen om hun begeleiding te volgen, werken wij vooral samen met de PSD-medewerker die hen in de gevangenis opvolgt. Deze persoon adviseert de SURB betreffende een agressiebegeleiding, regelt in aanvang de doorverwijzing en de intake, vraagt de uitgangsvergunningen aan, regelt de uitgangen en verzorgt de communicatie tussen de persoon in kwestie en onze dienst.

Wanneer onze cliënten zich in beperkte detentie, VI, VLV of ET bevinden dan is de contactpersoon een justitieassistent van het justitiehuis in de regio waar de persoon woonachtig is. Zij worden op de hoogte gesteld van de gemaakte afspraken, volgen de cliënt op en rapporteren aan de SURB. Op regelmatige basis vragen zij dan ook een verslag op betreffende de begeleiding bij vzw touché. De justitiehuisen waar we meest mee samenwerken zijn die van Gent, Oudenaarde en Dendermonde.

In functie van lopende begeleidingen werkten wij in 2011 naast bovengenoemde partners ook samen met Groep Intro, de VDAV, het OCMW, meerdere psychiatrische centra, het CAW, Straathoekwerk, de GGZ en de directie van de gevangenis van Gent en van Oudenaarde en een aantal opvangtehuizen.

2.2.7. Evaluatie

- Het aantal aanmeldingen voor een individuele agressiebegeleiding stijgt. Sinds maart 2011 voerden we dan ook noodgedwongen een wachtlijst in.
- De samenwerking met de SURB, justitiehuisen en PSD's verloopt vlot. Wel horen we ook van die kant frustratie omtrent het bestaan van de wachtlijst.
- De combinatie van individuele gesprekken en groepsessies werd positief beoordeeld, zowel door de begeleiders als de deelnemers. Toch werd beslist om dit aanbod tijdelijk stil te leggen omdat we niet over de nodige middelen beschikken.

- Aangezien alle trajecten individueel verschillen en aangepast worden aan de noden en vragen van de cliënt, is flexibiliteit en overleg in team een noodzaak.
- Cliënten geven aan dat ze voor de start van een begeleiding veel bedenkingen hadden, maar al snel merken dat het toch zinvol voor hen is.
- Cliënten geven ook aan dat vooral de manier van werken en de werkrelatie die ze met hun begeleider(s) hebben, hen in staat stelt om echt te werken aan hun probleem.
- De huidige ervaring van vzw touché in het transmuraal werken sterkt ons in onze overtuiging dat dit absoluut een meerwaarde is. Niet alleen het feit dat mensen hun begeleiding tijdens hun detentie kunnen starten en verder zetten na de vrijlating is constructief maar ook het verder volgen van mensen wanneer er sprake is van heropsluiting is telkens opnieuw nuttig gebleken.
- In een aantal begeleidingen gingen gesprekken door met mensen uit de context van de cliënt. Deze gesprekken bleken steeds nuttig in functie van de begeleiding. We willen deze manier van werken in de toekomst dan ook graag uitbreiden.
- Begin 2011 namen we een extra gespreksruimte in gebruik, dit zorgde organisatorisch voor een grote verbetering, anderzijds werd de financiële last hierdoor verhoogd.

2.2.8. Uitspraken van cliënten

- *“Ik heb nog nooit op die manier gepraat over hoe ik me voel. Af en toe vind ik dat wel raar, maar ik moet toegeven dat het helpt. Ik voel me telkens opgelucht.”*
- *“Je hart luchten, ik kende vroeger dat gezegde wel, maar nu doe ik het zelf.”*
- *“Als ik eens een keer niet ben kunnen komen, voel ik dat mijn emmer weer voller is.”*
- *“Het is goed dat X naar jullie komt, sinds hij dat doet, is hij veel rustiger thuis.”*
- *“Wanneer ik hier geweest ben, voel ik mij altijd lichter.”*
- *“Het echt beter met mij dan vroeger, de gesprekken hier hebben mij echt al verder gebracht.”*
- *“Daarnet was ik helemaal opgefokt, het is vreemd dat ik zo vlug rustig ben geworden!”*
- *“Ik kom hier niet omdat het moet van justitie maar omdat ik het zelf wil. Ik wil dat het anders wordt en ik wil daar echt mijn best voor doen. Ik ben blij dat ik naar hier mag komen!”*
- *“Het leven is echt moeilijk als ex-gedetineerde. Overal waar ik kom heb ik het gevoel niet gewenst te zijn, ik heb een stempel gekregen. Het is goed dat ik daar hier kan over praten.”*
- *“Ik weet dat ik een serieus agressieprobleem heb en dat dit niet van vandaag op morgen zal opgelost zijn maar nu ben ik er eindelijk mee bezig.”*

2.3. Groepssessies buiten de gevangenis

In maart 2010 breidden we het begeleidingsaanbod buiten de gevangenis uit met een tweewekelijkse groepswerking.

Dit groepswerk richt zich op het zoeken, exploreren en integreren van manieren om met gevoelens van kwaadheid om te gaan. De concrete oefeningen handelen rond verschillende thema's: ontspanning, omgaan met stress, grenzen, communicatie, anti-piekertechnieken, ... Deze oefeningen zijn steeds toepasbaar in het dagelijks leven.

Voor we met dit initiatief van start gingen, deden we een rondvraag bij een aantal cliënten van vzw touché. Het was onze bedoeling om na te gaan of de behoefte voor dit aanbod ook leefde bij de doelgroep. De reacties hierop waren opvallend positief. Cliënten gaven vooral aan nood te hebben aan oefeningen die helpen om tot rust te komen en minder te piekeren. Daarnaast hechten zij ook veel belang aan het uitwisselen van ervaringen en het leren van elkaar. Velen benadrukten hierbij het belang van de groepssamenstelling en de groepsafspraken.

Eind juni 2011 gaven we onze voorlopig laatste groepssessie buiten de gevangenis. De moeilijke financiële situatie noopte ons tot het maken van keuzes. We moesten ergens afbouwen en we kozen ervoor om deze werking tijdelijk stop te zetten. We hopen deze draad in de toekomst terug te kunnen opnemen!

In totaal organiseerden we 17 groepsbijeenkomsten buiten de gevangenis, waarvan 11 in 2010 en 6 in 2011. Zowel ex-gedetineerden als gedetineerden die beschikten over uitgangsvergunningen namen deel aan dit aanbod. In totaal waren 19 mensen die bij vzw touché individueel een begeleiding volgden aanwezig op deze groepsbijeenkomsten.

3. Sensibilisering

3.1. Website: www.vzwtouché.be

De website is bedoeld om mensen te informeren over onze organisatie en ons aanbod; om duidelijk te maken wat onze werking betekent voor onze cliënten; om onze visie op agressie en strafuitvoering duidelijk te maken; en om mensen warm te maken om onze werking en visie mee te ondersteunen.

In 2011 werd de website meermaals geactualiseerd, onder andere met nieuwe ondersteuningsmogelijkheden, aanvullingen van onze ondersteunerslijst, verduidelijkingen bij ons aanbod, ...

3.2. Open Monumentendag

Op 11 september 2011 nam vzw touché deel aan de Open Monumentendag, die dit jaar in het teken stond van conflict. In de strafinrichting van Oudenaarde werd de directeurswoning opengesteld voor het publiek, evenals het naastgelegen gerechtsgebouw. In de strafinrichting werden verschillende organisaties die op het snijvlak van justitie en welzijn werken voorgesteld. Vzw touché had hier een standje met informatie over de visie en werking en verkocht kaartjes van de actie 'Geweldig Geraakt!'

3.3. Partner in de gevangenenactie van de Bond Zonder Naam

In december 2011 lanceerde de Bond Zonder Naam een gevangenenactie, om mensen aan het denken te zetten over het effect van gevangenisstraffen. Samen met een aantal andere organisaties was vzw touché partner in deze actie.

<http://www.wordechtrijk.be/nl-BE/gevangenisactie/home>

3.4. Bekendmakingsacties per project

Onze werking in de gevangenis van Oudenaarde is intussen, zoals hierboven beschreven, een vaste waarde. Zowel gedetineerden als gevangenispersoneel en externe partners kennen onze werking, spreken er onderling over, en spreken ons intussen zelf steeds meer aan met vragen over ons aanbod, naar deelname, naar advies, ...

Naast de informele contacten telkens wanneer we in de gevangenis zijn, ondernemen we op geregelde tijdstippen ook acties om onze werking in de aandacht te brengen. Op de nieuwjaarsreceptie van de gevangenis hadden we bijvoorbeeld een standje met kaartjes van de actie 'Geweldig Geraakt' en we zijn ook telkens aanwezig bij activiteiten die in de gevangenis plaatsvinden (bv. opening van de nieuwe bibliotheek, diploma-uitreiking voor de gedetineerden).

Wanneer we cliënten opvolgden in andere gevangenis, hadden we telkens ook contact met de psychosociale diensten, waarbij we telkens uitleg gaven over onze werking en de keuzes die we maken in begeleidingen (bv. om mensen te blijven opvolgen bij een herroeping).

Voor de begeleidingen buiten de gevangenis, deden we ook geen extra bekendmakingsacties, aangezien we met een wachtlijst zitten. Ook daar geven we wel telkens uitleg over onze werking aan de partners waarmee we in de begeleidingen samenwerken.

3.5. Nawerking van de Prijs voor Mensenrechten 2010

In december 2010 mocht vzw touché de jaarlijkse Prijs van de Liga voor Mensenrechten in ontvangst nemen. Deze prijs zorgde ervoor dat we in de maanden erna door heel wat mensen, organisaties en bedrijven gecontacteerd werden. Dit waren ondersteunende reacties, of vragen naar:

- informatie over wat we doen
- aanbod rond het thema agressie voor andere doelgroepen
- mee te werken aan TV-programma's of magazines
- samenwerking

De media-aandacht rond de prijsuitreiking zorgde er ook voor dat veel meer mensen ons (her)kennen en weten waar we voor staan en wat we doen.

3.6. Andere sensibiliseringsacties

Het jaarverslag van 2010 werd opnieuw breed verspreid, zowel per mail als per post en sinds dit jaar ook op onze website.

Daarnaast werden wij zelf ook regelmatig telefonisch of per mail gecontacteerd met zeer uiteenlopende vragen, waaronder:

- vragen naar informatie i.v.m. onze werking
- vragen naar mogelijkheden voor stages en/of vrijwilligerswerk
- vragen naar uitbreidingsmogelijkheden van onze werking naar andere regio's en/of gevangenissen
- vragen naar advies i.v.m. agressie en/of begeleiding hierrond
- vragen naar medewerking aan acties rond agressie
- vragen naar trainingen of vormingen rond onze methodiek
- ...

4. Interne werking en organisatie

Vzw touché is nog altijd een jonge organisatie (in maart 2012 bestaan we 5 jaar), die er bovendien bewust voor kiest om flexibel om te gaan met vragen en noden van cliënten en partners (in plaats van bijvoorbeeld vaststaande modules of trajecten te voorzien), en om dus voortdurend in beweging te zijn. De klemtoon van de activiteiten van de medewerkers en de organisatie ligt daarom op vernieuwing, kwaliteitsvol werken, oppikken van noden van cliënten en partners, uitwerken van creatieve oplossingen voor deze noden, ...

Dat vraagt regelmatig intern overleg, om ervoor te zorgen dat de violen gelijk gestemd blijven. Binnen vzw touché voorzien we daarom op regelmatige tijdstippen verschillende soorten intern overleg:

- Driewekelijks teamoverleg rond praktische en organisatorische zaken
- Zeswekelijks aanmeldingsteam
- Driewekelijkse intervisie i.v.m. de individuele begeleidingen
- Ad hoc overleg rond specifieke thema's of vragen
- Methodisch overleg voor en na elke groepssessie
- Inhoudelijke denkdagen met de ondersteunende leden van de vzw, om de koers te bepalen
- Raad van bestuur en algemene vergadering rond de organisatie van de vzw

Om ons aanbod blijvend te kunnen vernieuwen en kwalitatief uit te werken, volgden de medewerkers geregeld bijscholingen, trainingen en opleidingen.

Omdat onze werking sterk gegroeid is, breidden we ook onze lokalen uit met een extra gespreksruimte, maakten we verder werk van de inrichting van onze bureaus en gespreksruimtes en werkten we ons registratiesysteem verder uit.

5. Samenwerking

Met het personeel van de gevangenis van Oudenaarde (penitentiair beambten, directie, onderwijscoördinator, PSD) en externe partners die ook werkzaam zijn in de gevangenis (CGGZ, JWW) hadden we op verschillende momenten overleg, en dit zowel rond de algemene samenwerking en afstemming, als in het kader van specifieke cliëntdossiers. Zo werden we af en toe gecontacteerd door de gevangenis i.v.m. incidenten met deelnemers of cliënten van touché, met de vraag of we dit met hen konden opnemen.

Met de justitiehuisen en de Strafvueroeringsrechtbanken hadden we contact rond specifieke dossiers, en onze algemene werking en samenwerkingsafspraken.

Vzw touché werkt actief mee aan het project 'Gedifferentieerde Strafvuivering – De Huizen', dat opgestart werd bij de Liga voor Mensenrechten. Dit project beoogt een meer gedifferentieerde, kleinschalige en nabije detentie uit te werken. Hiervoor wordt samengewerkt met mensen uit verschillende organisaties die werkzaam zijn in het werkveld van de strafuivering, maar ook met mensen uit andere disciplines (bv. architecten, studenten, kunstenaars, ...). Een medewerker van touché neemt deel aan de stuurgroep en verschillende werkgroepen, en wordt stichtend lid van de ondersteunende vzw die hiervoor opgericht wordt.

In 2011 zaten de medewerkers van vzw touché samen met PRISON SMART (Stress Management And Rehabilitation Training), om een mogelijke samenwerking te verkennen. Hierbij werd gekozen om het aanbod van PRISON SMART eerst zelf te volgen. De training bestaat uit een reeks gespecialiseerde ademhalingstechnieken die de geaccumuleerde effecten van stress en negatieve emoties reduceren. Alle medewerkers van vzw touché volgden deze vierdaagse training samen. In de toekomst zal verder bekeken worden hoe een mogelijke samenwerking eruit kan zien.

Vzw touché zat samen met medewerkers van Icoba (Iedereen Competent in het Beheersen van Agressie), een kennis- en expertisecentrum rond agressie.

Met de medewerkers van Sugnomè werd er regelmatig samengewerkt, zowel in het kader van gezamenlijke cliënten als op het niveau van de organisaties. Zo werkt Sugnomè mee aan de organisatie van een benefiet t.v.v. vzw touché, werd er bekeken of er gezamenlijk een toneeluitvoering georganiseerd kon worden, namen we samen deel aan de Open Monumentendag, ...

In de samenwerking met Ashoka vonden we een extra stimulans om uit te zoeken hoe we zouden kunnen samenwerken met de bedrijfswereld (dit resulteerde onder andere in een sponsordossier) en om onze impact te gaan onderzoeken (dit gaf de aanzet voor een aantal verkennende contacten met mensen uit het onderzoeksveld).

6. Hoe overleeft vzw touché?

De werking van vzw touché wordt nog steeds mogelijk gemaakt door een combinatie van verschillende inkomstenposten. Dit klopt ook met onze visie op de meest zinvolle aanpak van agressie: dit is een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom kiezen wij liefst voor een puzzel van verschillende financieringsbronnen: cliëntbijdragen, giften van burgers, verkoop van materiaal gemaakt door gedetineerden in de werkhuizen van de gevangenen, giften van stichtingen, bijdragen van de gevangenen, de opbrengst van een benefiet, de steun van serviceclubs, maar zeker ook van de bevoegde overheden.

Ook voor die laatste vinden wij dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid is van verschillende overheden: de steden, de provincie, de Vlaamse gemeenschap en de federale overheid. In de loop van die 5 jaar hebben we dan ook geregeld aangeklopt bij alle bevoegde overheden. In deze gesprekken botsen we vaak op dezelfde moeilijkheden, waaronder de versnippering in ons land die er in plaats van een gedeeld opnemen van verantwoordelijkheid voor zorgt dat uiteindelijk niemand echt verantwoordelijkheid opneemt. Dit was voor ons vergelijkbaar met de drive van waaruit we onze organisatie oprichtten: een frustratie over de versnippering aan hulpverlenende organisaties, die naar elkaar kijken om oplossingen aan te bieden, waardoor uiteindelijk een groep met een grote nood uit de boot viel. Wij blijven echter wel streven naar deze gedeelde puzzel, omdat we ervan overtuigd zijn dat dit de enige manier is om tot een oplossing te komen. En bovendien weegt het gezamenlijk opnemen van verantwoordelijkheid uiteindelijk voor iedereen veel lichter.

Omdat al deze inspanningen er tot op heden niet voor zorgden dat we structurele middelen hebben, moeten we dus blijvend creatief op zoek naar manieren om te blijven bestaan. Fondsenwerving vraagt dus nog steeds veel aandacht.

Naast het opmaken van subsidieaanvragen, het uitschrijven van projecten en het regelmatig aanspreken van de bevoegde overheden, maakten we in 2011 onder andere werk van:

- Fiscale attesten: sinds eind 2011 kan vzw touché fiscale attesten uitreiken voor giften vanaf 40 euro. Sindsdien kregen we opmerkelijk meer individuele donaties;
- Onze samenwerking met donorinfo: vzw touché is opgenomen in de lijst goede doelen op www.donorinfo.be;
- Een sponsordossier: we werkten een dossier uit om ondersteuning van bedrijven te zoeken;
- De website: de mogelijkheden om de werking te ondersteunen werden verder uitgewerkt, uitgebreid en op de website geplaatst.

De praktijk van vzw touché in 2011 werd mogelijk gemaakt door:

- Een projectsubsidie van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen
- Een projectsubsidie van de provincie Oost-Vlaanderen
- Giften van een aantal anonieme donors
- Inkomsten van de kaartjesverkoop van de actie 'Geweldig Geraakt!'
- Cliëntbijdragen voor de individuele gesprekken
- Een bijdrage van de gevangenis van Oudenaarde voor de groepssessies

Daarnaast is het nog steeds zo dat slechts een deel van de activiteiten die de begeleiders voor vzw touché uitvoeren betaald worden. Zo gebeuren alle overlegmomenten nog altijd op vrijwillige basis.

In 2011 werden ook twee acties opgestart waarbij onze partners, cliënten en ondersteuners mee de schouders zetten onder onze fondsenwerving:

- De gevangenis van Oudenaarde nam het initiatief om de aankomst van de Ronde van Vlaanderen in Oudenaarde aan te grijpen om gedetineerden hun eigen ronde te laten fietsen op rollen. De opbrengst van deze sponsortocht gaat naar de werking van vzw touché. De gedetineerden die deelnemen zeggen hierover: "Eigenlijk is fietsen mijn ding niet, maar ik vind het een ideale kans om iets te doen voor een goed doel", of "Ik wil de maatschappij laten zien dat wij ook iets kunnen bereiken."
- In 2010 startte de voorbereiding en organisatie van een benefietevenement in de Vooruit in Gent, op vrijdag 11 mei 2012. Hierbij willen we niet alleen geld inzamelen voor onze werking, maar ook naar buiten treden met een constructief verhaal rond agressie en strafuitvoering, en mensen, organisaties, bedrijven en overheden aanspreken op hun verantwoordelijkheid hierin. Bij de organisatie zijn heel wat ondersteuners betrokken, waaronder een groep personeel van de gevangenis van Oudenaarde en Gent.

Eén van de medewerkers van vzw touché werd opgenomen in de selectieprocedure voor een fellowship bij Ashoka. In 2011 vonden in dat kader een aantal gesprekken en interviews plaats.

7. De toekomst van vzw touché

We zouden onze bestaande werking graag op dezelfde manier verder kunnen zetten, d.w.z. op een even dynamische en flexibele manier, waarbij inhoudelijke keuzes gebaseerd worden op de vraag 'Wat werkt er?' of 'Wat is er nu het meest nuttig?'.

Anderzijds is het ook van belang om een degelijk ontwikkelingsplan uit te werken, om telkens een kwalitatief antwoord te kunnen bieden op de noden die zich aandienen, de uitbreidingskansen die we zien en de vragen die we krijgen. Daarom maakten we in 2011 ruimte om stil te staan bij onze doelstellingen, de impact die we willen hebben, de groeikansen die we zien, ... Hierbij is de grootste uitdaging ook telkens om middelen te vinden om niet alleen te kunnen blijven doen wat we nu doen, maar ook om te groeien en te blijven vernieuwen.

We legden de eerste contacten om degelijk onderzoek uit te laten voeren naar onze methodiek, impact, resultaten, ...

We onderzoeken de mogelijkheden om ons aanbod in andere gevangenissen / regio's uit te werken, aangepast aan de specifieke situaties die we daar vinden. Hiervoor zijn er contacten met een aantal gevangenissen.

We werken een specifiek contextaanbod uit, waarbij we zowel over, als met en in de context van de (ex-) gedetineerden gaan werken.

De samenwerking met het gevangenispersoneel wordt geïntensifieerd.

8. De mensen achter vzw touché

Naast de leden van vzw touché zelf, zijn ook de samenwerkingspartners en (inhoudelijke en financiële) ondersteuners van groot belang voor de werking en het voortbestaan van de vzw. Hieronder geven we een overzicht van de huidige leden en partners.

De dagelijkse werking van vzw touché werd in 2011 gedragen en uitgevoerd door vier mensen:

- Moira Verhofstadt
- Katrien Dalle
- Bart Haes, freelance medewerker
- Marjan Gryson, freelance medewerkster

De Raad van Bestuur bestaat uit de volgende leden:

- Marc Vanborm   voorzitter
- Bart Haes   bestuurder
- Marjan Gryson   bestuurder
- Veerle De Waele   bestuurder

De werking wordt ondersteund door 4 extra leden, op wie de begeleiders beroep kunnen doen:

- Ann Boschmans, ondersteunend lid
- Valerie Deblaere, ondersteunend lid
- Mie Vandenbussche, ondersteunend lid
- Philip Pels, ondersteunend lid en juridisch adviseur

De visie en werking van vzw touché wordt expliciet ondersteund en onderschreven door de volgende ondersteunende partners:

- Barbé Véronique
Opvoedster zorgteam, gevangenis Gent
- Beyens Kristel
Professor en hoofddocent vakgroep criminologie, VUB
- Boudin Machteld
Directie, gevangenis Gent
- Broeckaert Eric
Professor vakgroep orthopedagogiek, UGent
- Casselman Joris
Professor vakgroep criminologie, KULeuven
- Claus Hans
Inrichtingshoofd, gevangenis Oudenaarde
- Debruyne Henk
Beambte Penitentiair Centrum voor Basisopleiding Brugge
- Degraeve Glenn
Penitentiair beambte dienst sociaal cultureel werk, gevangenis Gent
- Delcol Isabelle
Maatschappelijk assistente psychosociale dienst, gevangenis Dendermonde
- De Smet Katie
Maatschappelijk assistente psychosociale dienst, gevangenis Oudenaarde
- Deblaere Valerie
Maatschappelijk assistente psychosociale dienst, gevangenis Oudenaarde
- Decorte Tom
Professor vakgroep strafrecht en criminologie, UGent

- De Vos Marc
Hoofdaalmoezenier Nederlandstalige Gevangenissen van België
- Geeroms Petra
Psychologe psychosociale dienst, gevangenis Gent
- Huys Wim
Klinisch psycholoog Universitair Forensisch Centrum Antwerpen
- Isebaert Luc
Psychiater - Psychotherapeut, oprichter Korzybski-Instituut Brugge
- Polfliet Koen
Beleidsmedewerker Vlaamse Gemeenschap, gevangenis Gent
- Segaert Stefaan
Organisatieondersteuner, justitieel welzijnswerk Gent
- Serlippens Annemie
Substituut-procureur des Konings Gent
- Stas Luc
Inrichtingshoofd, gevangenis Gent
- Stellamans Anton
Zaakvoerder Ilfaro, Oplossingsgerichte trainingen en workshops
- Tassier Marc
Voorzitter Netwerk Samenleving en Detentie
- Van Damme Katrien
Medewerkster De Kiem
- Van Eeckhaut Nina
Advocaat
- Van Overmeiren Mieke
Psychologe psychosociale dienst, gevangenis Oudenaarde
- Van Parys Tony
Eresenator
- Vanborm Mark
Klinisch psycholoog
- Vandecapelle Els
Psychologe psychosociale dienst, gevangenis Oudenaarde
- Vandervelpen Jos
Voorzitter Liga voor Mensenrechten
- Vandevijver Kathleen
Directrice, gevangenis Oudenaarde
- Vanthuyne Tine
Wetenschappelijk medewerkster vakgroep sociale agogiek, UGent
- Vercruysse Barbara
Justitie-assistente Justitiehuis Oudenaarde
- Vermassen Jef
Advocaat

Reactie op het drama in Luik

Wat in december 2011 Luik gebeurde, tast heel erg ons gevoel – of onze illusie - van veiligheid aan, en creëren een – even vals – gevoel van algemene onveiligheid. Ook in het maatschappelijk discours lijkt de angst het over te nemen van het verstand en het vertrouwen. Er is een grote nood om zich van het gevoel van machteloosheid te ontdoen en terug een (vals) gevoel van controle te installeren. Dit uit zich in zwart-wit uitspraken, in het verstrengen van de regels voor vrijlating uit de gevangenis, in het opdelen van de maatschappij in goede en slechte mensen en vervolgens de slechte achter slot en grendel te steken, punt. Dit is een zeer simpel, zeer duidelijk, zeer efficiënt pilletje tegen het onaangename angstgevoel.

Op momenten van dreiging is angst zeer nuttig, maar daarbuiten blijkt dit niet alleen een irrationeel gevoel maar ook een slechte raadgever te zijn. Bij onze cliënten zien we bijvoorbeeld dat het plegen van misdrijven vaak gebeurt vanuit angst.

Mocht de maatschappij na het drama in Luik bij vzw touché komen aankloppen, dan zou dit het moment zijn waarop wij haar zouden aansporen om te kijken en te luisteren naar die angst. In plaats van pogingen te doen om die zo vlug mogelijk de kop in te drukken, zouden we spreken over wat geruststelling of troost kan bieden. We zouden kijken naar wat er wel nog veilig is en hoe we dat gevoel kunnen versterken.

In een volgende stap zouden we samen met de maatschappij gaan kijken over welke kwaliteiten zij beschikt, wat zij nu kan inzetten, welke oplossingen in het verleden nuttig gebleken zijn en welke niet gewerkt hebben, ... We zouden spreken over welke mogelijke keuzes ze nu zou kunnen maken, welke consequenties die verschillende opties zouden hebben en welke daarvan overeen komen met wat we nu willen bereiken. Wanneer men zich verliest in angst loopt men het risico dat men enkel korte-termijn-oplossingen vindt die ons allen uiteindelijk nog meer schade berokkenen.

Maatschappelijke kwetsbaarheid, afstand, uitsluiting,... verhogen het risico op antisociaal gedrag. Als maatschappij reageren door een groep mensen nog meer, langer en harder uit te sluiten, vergroot het probleem op termijn dus alleen maar. Net zoals overbevolking in gevangnissen oplossen door meer van dezelfde gevangnissen bij te bouwen alleen maar meer overbevolking creëert.

We zijn het aan onszelf, aan onze cliënten en hun omgeving, maar ook aan de slachtoffers en hun omgeving en aan de hele maatschappij verplicht om niet naar het gemakkelijke pilletje te grijpen. Een wonde geneest niet door de pijn te negeren en er niet naar te kijken. Als we de nodige verzorging toedienen en de hulpbronnen inzetten waarover we beschikken dan wordt de kans op een lelijk litteken alleen maar kleiner.

Het is onze plicht om na te denken over de betekenis van dergelijk gedrag, als signaal dat we met serieuze problemen kampen in de strafuitvoering en in het omgaan met mensen met problemen (net zoals een hoog suïdecijfer een signaal is dat we moeten nadenken over het omgaan met mensen die met een depressie kampen, met jongeren die zich slecht in hun vel voelen, met mensen die in sociale isolatie leven), en dat we op zoek moeten naar echt werkzame oplossingen, zowel in termen van preventie als van behandeling.

We beseffen dat we bevoorrecht zijn door het werk dat wij doen. Wij krijgen dagelijks te maken met de resultaten van het toedienen van zalfjes en pleisters. Wij horen en zien de verhalen van mensen die er in slagen hun kansen positief te benutten en vaak verstedd staan van zichzelf. Natuurlijk is er ook mislukking en herval, maar ook dan vinden we het onze plicht en de verantwoordelijkheid van betrokkene om uit het falen te leren.

Wij zien het dan ook niet alleen als onze opdracht maar ook als die van onze cliënten, van onze politici en van alle burgers om samen steeds op zoek te gaan naar constructieve, haalbare en werkzame oplossingen.

Bijlage 2

Uitspraken van de cliënten van vzw touché

- *“Ik heb nog nooit op die manier gepraat over hoe ik me voel. Af en toe vind ik dat wel raar, maar ik moet toegeven dat het helpt. Ik voel me telkens opgelucht.”*
- *“Je hart luchten, ik kende vroeger dat gezegde wel, maar nu doe ik het zelf.”*
- *“Als ik eens een keer niet ben kunnen komen, voel ik dat mijn emmer weer voller is.”*
- *“Het is goed dat X naar jullie komt, sinds hij dat doet, is hij veel rustiger thuis.”*
- *“Wanneer ik hier geweest ben, voel ik mij altijd lichter.”*
- *“Het echt beter met mij dan vroeger, de gesprekken hier hebben mij echt al verder gebracht.”*
- *“Daarnt was ik helemaal opgefokt, het is vreemd dat ik zo vlug rustig ben geworden!”*
- *“Ik kom hier niet omdat het moet van justitie maar omdat ik het zelf wil. Ik wil dat het anders wordt en ik wil daar echt mijn best voor doen. Ik ben blij dat ik naar hier mag komen!”*
- *“Het leven is echt moeilijk als ex-gedetineerde. Overal waar ik kom heb ik het gevoel niet gewenst te zijn, ik heb een stempel gekregen. Het is goed dat ik daar hier kan over praten.”*
- *“Ik weet dat ik een serieus agressieprobleem heb en dat dit niet van vandaag op morgen zal opgelost zijn maar nu ben ik er eindelijk mee bezig.”*
- *“Ik vind het belangrijk dat er activiteiten worden aangeboden, en zeker rond agressie. In de gevangenis is het belangrijk dat mensen leren omgaan met hun kwaadheid. Want er zijn hier redenen om kwaad te worden maar het is heel moeilijk om dat te uiten en er wordt weinig of niets aan gedaan. Bij mij toch niet. Als jullie er niet zijn, zijn er misschien helemaal geen activiteiten rond agressie.”*
- *“Vzw touché is voor mij een enorm hulpmiddel om mijn agressie onder controle te krijgen om de dingen van het verleden een plaats te kunnen geven. Ik volg dit nu bijna 2 jaar en ik moet eerlijk zeggen dat dit mij al een serieuze stap vooruit heeft gebracht. Het zou jammer zijn om deze enige hulp die we hier binnen kunnen krijgen omwille van financiële tekorten af te nemen. Voor mij is touché echt nodig om in een mooie toekomst te kunnen geloven!”*
- *Vzw touché is in het algemeen zeer belangrijk en nuttig voor mensen zoals ik die kampen met verschillende agressieproblemen. Het kan alleen positief zijn voor de toekomst en voor mijn re-integratie naar de maatschappij! Daarom bedankt voor alle organisatoren die vzw touché voor ons waar maken en dat het er is!”*
- *Vzw touché is voor mij belangrijk omdat ik wel de hulp kan gebruiken om mijn gevoelens op een andere manier te uiten dan agressie. Ik besef zeker nu na alles wat gebeurd is dat een gesprek alleen soms nog niet genoeg is om iets wat je dwars zit aan de kant te zetten. De sessie met touché hebben meer te bieden vind ik en het kan me zeker helpen in de toekomst om geen feiten meer te plegen aangezien ze allemaal met geweld gebeurd zijn...”*
- *“In het begin van mijn detentie was ik onhandelbaar voor de PB's en ook in het verleden buiten de gevangenis. Ik was zeer arrogant en zocht constant problemen. Door verschillende cursussen te volgen ben ik veel rustiger geworden en heb ik anders leren omgaan met bepaalde situaties en ben ik anders beginnen denken. Ik ben dus zeer dankbaar dat dergelijke organisaties bestaan!”*

- *“De training van vzw touché helpt mij om een beter mens te zijn en hoe ik moet omgaan met moeilijke situaties. Het helpt mij om mijn agressie beter te plaatsen waardoor ik er een betere controle over heb. Ik besef ook dat ik mijn gevoelens nu rapper kan uiten tegenover een andere persoon.”*
- *“Frustratie of stress is een reactie van het lichaam op iets wat als gevaar wordt waargenomen, als een bedreiging. Touché geeft ons een goed inzicht op dat vlak zodat we het onder controle kunnen houden. Stress en frustratie blijven bestaan maar met een begeleiding zoals touché krijgen we goed advies om er beter mee om te gaan zodat we in zo'n situaties ons beter kunnen gedragen.”*
- *“Vzw touché is in het algemeen zeer belangrijk en nuttig voor mensen zoals ik die kampen met verschillende agressieproblemen. Het kan alleen positief zijn voor de toekomst en voor mijn re-integratie naar de maatschappij!”*
- *“Vzw touché is voor mij belangrijk omdat ik wel de hulp kan gebruiken om mijn gevoelens op een andere manier te uiten dan agressie. Ik besef zeker nu na alles wat gebeurd is dat een gesprek alleen soms nog niet genoeg is om iets wat je dwars zit aan de kant te zetten. De sessie met touché hebben meer te bieden vind ik en het kan me zeker helpen in de toekomst om geen feiten meer te plegen aangezien ze allemaal met geweld gebeurd zijn...”*
- *“Ik heb die tweewekelijkse sessies nodig om me eraan te helpen herinneren dat ik kan kiezen om andere dingen te doen dan me kwaad te maken.”*
- *“Vechten hielp vroeger soms wel om me af te reageren, maar uiteindelijk maak ik er alleen maar meer brokken mee, waardoor ik dan weer een nieuwe reden heb om me te moeten afreageren, ... En zo ben je op den duur alleen nog maar aan het vechten, vooral tegen jezelf.”*
- *“Bij touché gaan we toch niet voor problemen zorgen; we komen daar net naartoe om onze problemen op te lossen!”*
- *“Ik geloofde hier in het begin echt niet in, maar toen zag ik dat x zich na een paar sessies anders, rustiger gedroeg op de sectie.”*
- *“Ik heb geleerd om positiever tegen problemen aan te kijken en om tijd te maken voor mezelf. Ik voel me rustiger, mijn zenuwen zijn geminderd en mijn concentratie is verhoogd.”*
- *“Ik maak gebruik van de ademhalingsoefeningen en van de oefening om piekeren tegen te gaan. Ik doe nu iets anders op momenten van piekeren of irritatie. De theorie helpt me om bewuster met de dingen bezig te zijn.”*
- *“Ik ben nu veel veranderd, reageer een stuk kalmer. Ik hoop dat het nog beter wordt want het is zeer aangenaam voor mij en mijn familie.”*
- *“Ik stond er eerst negatief tegenover maar ik heb ingezien dat dit wel kan helpen. Ik voel mij anders, ben binnenin rustiger geworden en ik kan meer dingen negeren. Ik heb bijvoorbeeld geleerd dat gedachten maar gedachten zijn en niet meer.”*